

HIMMELSK PICKUPTRUCK: C-130J SUPER HERCULES / NYE UNIFORMER: DERFOR SER DE SÅDAN UD

HONNØR

JUNI
2022

FORSVARET

fordi noget er værd at kæmpe for

BØDSKOV

ADENBUGTEN

ARCTIC DIVER

MINERYDNING

IDRÆT

HNS

Farvel Mykolajiv

På træningsmission i Ukraine med grønne rekrutter og veteraner fra Donbas

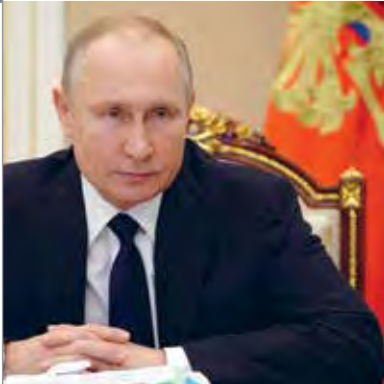

10

Interview

Morten Bødskov

"Vi ser sandsynligvis ind i en periode med et permanent højt beredskab. Det koster mange penge. Og regeringen siger det klart: Dem finder vi."

19

Indblik

Putins meget store brød

Demokratibevægelser i Ruslands baghave er det, der skræmmer Putin allermest. Men skal han intervenere i dem alle, får han meget på tallerkenen. Måske for meget.

14

Indblik

Syv uger i Ukraine

Danske soldater var i efteråret sammen med omkring 50 skotter i Ukraine for at træne den 59. Brigade. De var vidner til en stadigt eskalerende konflikt.

59

Tænk, tast, tal: Fra lo-fi til wi-fi

24

Feature

Raket og muldyr

C130-J Super Hercules er en flyvemaskine, der kombinerer stor lasteevne med rækkevidde og fleksibilitet. Ikke mindst har den så meget motorkraft, at den kan komme i luften i en fart.

22

Brændpunkt

Afskrækkelse i Estland

"Da vi tog af sted, stod DR og TV2 der, så spændende er vi åbenbart." Honnør har mødt fem af de danske soldater, der er udsendt til Estland.

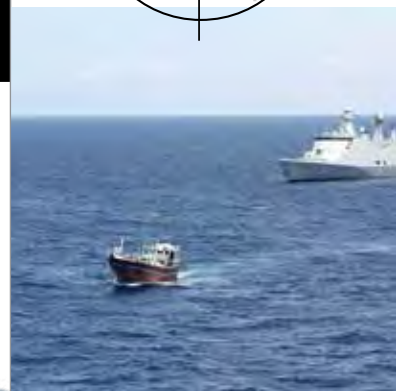
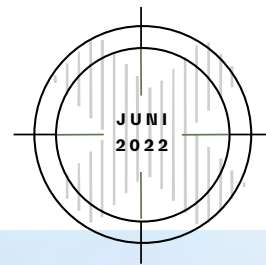
32

Fokus

Specialisterne

Andreas er specialist og elsker det. Han arbejder med de droner, der skal holde Østersøen sikker i mange år frem, og er dermed en af de mange medarbejdere, der står med fremtiden i hænderne.

hold

56

Slaget

Hertil og ikke længere

12. maj 2011 havde Søværnet sin hidtil voldsomste træfning med somaliske pirater. Fire pirater døde, 10 blev såret, og de 24 overlevende pirater blev hver idømt syv års fængsel.

54

Makkerskab

Vejrdag på flyvestationen

Tårnet i Karup er bemannet 24 timer i døgnet, 365 dage om året. Meteorologerne Søren og Stine taler meget om vejret. Og gerne hele tiden.

48

Portræt

Soldatens skæg

Romerne opfandt ikke bare den moderne hær, men også feltbarbering. En glat kind var tegn på disciplin, mente de. Siden har skægget dog været på og af – og på igen.

44

Fokus

Mission Mere Idræt

Den tidligere verdensmester Sara vil vise folk de muligheder, der er i Forsvaret, for at dyrke idræt. Nu er det blevet hendes arbejde.

GREJ

8

Uniformer med plads til detaljer

VORES
VERDEN

60

Fra Instagram til Honnør

Beredskab

”Det har været svært at komme hjem fra arbejde og slappe af. Mine pårørende har været superbekymrede for, om vi skulle af sted, og er det til Ukraine, og hvor længe skal vi være af sted? Spørgsmål, vi ikke har kunnet besvare, fordi vores chefer først fik de nødvendige oplysninger, efter medierne havde bragt dem.”

Sådan siger korporalen Jonathan om den hverdag, han og hans kollegaer i beredskabsbataljonen stod i, efter at regeringen den 8. februar besluttede at skærpe Forsvarets beredskab. Det var en reaktion på den russiske mobilisering forud for angrebet på Ukraine, som Rusland iværksatte den 24. februar. Jonathan bliver suppleret af sin gruppefører, sergenten Nicklas.

”Jeg er lige blevet far til en lille pige, så manglen på information har været det mest frustrerende. Det er det her, vi laver, det, vi er trænet til, men vi lever også af informationer, og vi kan ikke lægge en plan uden. Beredskabsperioden har været rigtig svær, fordi der ikke har været andre informationer, end dem

vi kan læse i medierne. Det har føltes som lang tid. Vi er superglade for den opgave, vi skal løse, det er vi virkelig. Det er essensen af at være soldat. Det er bare måden, det sker på.”

»Hvis man kunne gøre det hele om, så startede forberedelserne i min verden allerede sidste år.«

Jonathan, korporal

Den 31. marts 2022 anmodede NATO officielt Danmark om at sende en kampbataljon til Letland. Det gjorde en forskel, mener begge soldater.

”Jeg er bedre klædt på i det øjeblik, jeg ved, at vi skal til Letland og hvor længe. På det tidspunkt ved jeg ikke, hvornår jeg kommer hjem, og hvornår jeg kan holde ferie, men jeg ved, hvad jeg skal. Det er en lettelse – men også en frustration over ikke at have fået det at vide noget før,” siger Nicklas.

Jonathan er enig.

”Det vigtigste var en afrejsedato. Det har givet meget personlig ro at kunne forberede sig på opgaven.”

Begge har i modsætning til mange af deres kollegaer været udsendt tidligere. Nicklas til først Afghanistan og så

Estland, og Jonathan til Afghanistan. De to soldater opfordrer beslutningstagerne til at have noget længere lys på i forhold til missioner.

”Ingen kunne forudse, hvad russerne ville gøre, men vi vidste jo godt, at der var en trussel. Da ballonen gik op, fik vi pludselig meget arbejde – nogle dage til klokken 23. Det, vi normalt skal have et halvt år til, skulle vi have klaret på to uger,” siger Nicklas.

Jonathan tilføjer:

”Hvis man kunne gøre det hele om, så startede forberedelserne i min verden allerede sidste år. På den måde får man i god tid samlet de pårørende og forberedt soldaterne i stedet for at sige ”hov, nu er truslen der”, og så står vi med et behov for uddannelse og vacciner.”

Sergenten Nicklas og korporalen Jonathan er henholdsvis fører og næstkommanderende i en gruppe, der er en del af et mekaniseret infanterikompagni ved Gardehusarregimentet under 1. Brigade. De er blandt de cirka 800 soldater, der blev sendt til Letland i slutningen af april og starten af maj efter at have været i skærpet beredskab siden februar.

HONNØR

Udgives af
Forsvarskommandoen

Ansvarshavende redaktør
Kenneth Pedersen
Generalløjtnant
Chef for Forsvarsstaben

Redaktør
Martin Finneld

Redaktionen
magasinet@mil.dk

Kommunikationsafdelingen
Holmens Kanal 9
1060 København K
www.forsvaret.dk

Design
OTW

Trykkeri
Rosendahl a/s

Forsidefoto
Simon J. Elbeck

Redaktion afsluttet
6. maj 2022

Oplag 26.000

Kilder i Honnør kan optræde med fuldt navn eller anonymiseres ved at bruge enten for- eller efternavn. Dette er afledt af anbefalinger fra Forsvarets Efterretningstjeneste om en mulig sikkerhedsrisiko for nogle personelgrupper, hvis de står frem på en måde, så de kan identificeres.

Layout
Bjarne Valdemar Jensen

Stumper

Kort nyt. Overblik. Grej.

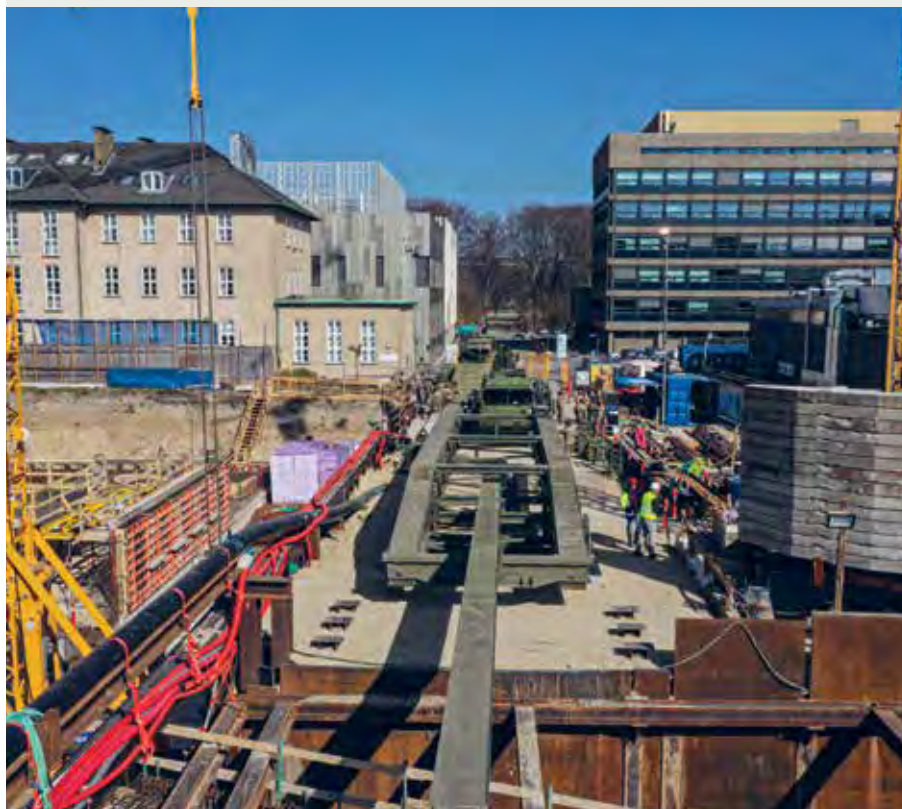

Foto: Tobias Røed Jensen

Soldater gav en bro til nyt børnehospital

► Fremtidige patienter på "Mary Elizabeths Hospital – Riget for børn, unge og gravide" kan sende en venlig tanke til 30 soldater fra stabskompagniet ved Ingeniørregimentet i Skive. I marts tog de turen til København, hvor de ved at slå en feltbro hjalp til med at færdiggøre Rigshospitalets kommende tilbygning, som også kaldes "Børneriget". Behovet var opstået, fordi etableringen af en underjordisk tunnel – der skal forbinde Rigshospitalet med den nye tilbygning – havde manifesteret sig som en åben grav midt på byggepladsen. Det

forhindrede arbejdet med at montere forskellige elementer. Ingeniørsoldaterne tog broslagningen som en mulighed for at øve brugen af feltbro M/71 også kendt under navnet Medium Girder Bridge. Det danske forsvar har tidligere anvendt broen i Afghanistan. Øvede soldater kan ifølge Ingeniørregimentet bygge broen på to timer, men der var mange stop undervejs, da muligheden blev benyttet til at undervise nye soldater i de forskellige tips og tricks. I alt tog det 12 timer at slå den nye bro ved håndkraft. Børneriget skal stå færdigt i 2025.

Uden mad og drikke...

Hvor mange feltrationer uddeles egentlig om året?

Foto: Aggi Hansen

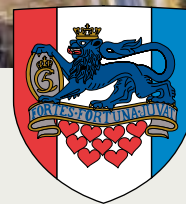
2019	163.941 stk.
2020	164.778 stk.
2021	188.349 stk.

Kilde: Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse

Samtlige fire bygninger er nu opført og er alle klar til brug inden sommerferien. Foto: Jens Bach

JDR har fået fire nye garager

Med udgangen af juni har Holstebro Kaserne endelig fuldt ud erstattet de oprindelige garager fra 1953 med nye, moderne af slagsen. De i alt fire nye garager rummer hver 16 pladser til kampvogne og pansrede mandskabsvogne. De har også moderne bad- og

omklædningsfaciliteter samt kontor- og depotfaciliteter.

Det samlede budget for de fire nye garager er cirka en kvart milliard kroner. Behovet for et nyt garageanlæg til Jydske Dragonregiment (JDR) blev tydeligt allerede i 2013, da Arbejdstilsynet konstaterede

blandt andet mangel på ventilation og varme. Det har ført til arbejdet med at modernisere arbejdsforholdene.

Byggeriet i Holstebro er en del af projektet "Modernisering af Hærens Materiel og Mandskabsfaciliteter" (MHMM), der har et samlet budget på cirka

1,5 milliarder kroner.

Ud over MHMM-garagerne i Holstebro er der afleveret tre nye MHMM-garager på Ingeniørkasernen i Skive. Der er desuden gang i byggeri af to MHMM-garager på Oksbøl Kaserne og tre MHMM-garager på Ryes Kaserne.

Som et lille hotel med havudsigt

SOLDATEN er de værnepligtiges magasin. Det udkommer til tjenestestederne otte gange årligt.

Lise (tv.) og Sophia både bor og arbejder på Holmen i København. Foto: SOLDATEN

I over 300 år var Holmen Danmarks største arbejdsplads. I dag er der kun enkelte institutioner tilbage. En af dem er Værnepligtsrådet, der samarbejder og deler kontor med de værnepligtiges magasin SOLDATENS redaktion. De i alt fem personer – tre fra Værnepligtsrådet og to fra SOLDATEN har alle fået forlænget deres værnepligt og deler nu kontor og køkken. Når de bliver trætte (af samværet) kan de trække sig tilbage til hver deres lukaf, der ligger på samme gang.

Side om side.

Lukaferne ligger på øverste etage i den gamle marinestation og indeholder en seng, eget bad og toilet samt et lille skrivebord. At bo på marinestationen er en god overgang fra den almindelige værnepligt, mener Lise, der er den ene journalist på SOLDATEN.

"I forhold til at dele bad og toilet er det her jo som at bo på et

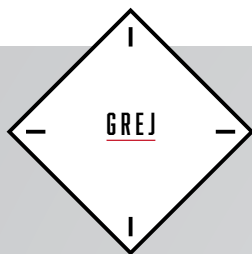
lille hotel. Med havudsigt. Men vi er der nu ikke så meget. Vi spiser alle næsten alle måltider sammen, møder tidligt og går sent i seng," siger hun.

"Til gengæld går vi ikke ind på hinandens stuer. Lukafet er til, når man har brug for at være alene," siger Sophia, der er SOLDATENS anden journalist.

De fem kommer fra forskellige steder i landet: Nørrebro, Ballerup, Hillerød, Viborg og Bramming.

De to der bor længst væk er Sophia fra SOLDATEN og Jesper fra Værnepligtsrådet. De bruger derfor mange weekender sammen.

"Det bliver et lidt andet forhold end jeg har til de andre. Ikke bedre. Bare anderledes. Jesper og jeg er gode til at spille et spil sammen eller gå en tur. Men det er vi nu helt generelt alle sammen gode til."

Nordic Combat Uniform System

De små detaljer gør det nemmere at være soldat

Det nye uniformssystem er skabt på en helt ny måde end tidligere. Væk er rigide kravspecifikationer. Leverandørerne har i stedet fået frie tøjler til at bruge erfaringer fra civilt outdoor-tøj.

Væk med klodsede knæbeskyttere og albueskyttere, der ikke kan sidde ordentligt. Ind med ny teknologi kendt fra elitesporten.

Det er bare en af de mange detaljer i det fællesnordiske Nordic Combat Uniform System, der kommer til at erstatte det nuværende M/11.

Systemet er sat sammen af det bedste fra en række underleverandører, blandt andre allerede velkendte Aclima og Woolpower, der alle er eksperter i at producere tidssvarende fritidstøj til outdoor-folket. Det fortæller afdelingsbefalingsmand ved Danske Artilleriregiment chefsergenten Mølleskov, der har en fortid på Hærens Kampskole og har arbejdet med uniformer siden 1990.

"Det gode ved systemet er, at det netop er et system, som er virkelig gennemført til brug i alle tænkelige scenarier. Termotøj og regntøj er for eksempel tænkt sammen med

henblik på optimalt brug. Det er et fællesnordisk projekt, så der er elementer, man har mere brug for i for eksempel Nordnorge end i Danmark. For eksempel kan man iføre sig et yderlag, som sammen med resten af uniformen kan holde dig varm helt ned til 46 minusgrader, men det er så langt fra alle danske soldater, der får det udleveret," fortæller Mølleskov.

Bedst ud af fire

Arbejdet med tidligere uniformer har ifølge Mølleskov været indledt med meget specifikke kravspecifikationer, hvor der, som han siger, er brugt "tre sider på at beskrive en knap". I denne omgang har Forsvaret i skikkelse af blandt andre netop Mølleskov beskrevet, hvad en uniform optimalt skal kunne bruges til, hvad der skal kunne være i lommerne med videre, og så ellers ladet leverandørerne klare resten. Resultatet er et system,

der har klaret sig bedst af i alt fire kandidater. Soldater fra alle tre værn har stået for testen.

"Jeg synes, leverandørerne har taget nogle kloge valg. Der er mange detaljer, der gør det lettere at være soldat," siger Mølleskov.

Med det nye uniformssystem får Forsvaret en beklædning, der kan måle sig med det bedste fritidstøj. Hvad angår design og materialer, har det nuværende M/11 ifølge Mølleskov mange år på bagen. Også flere end navnet siger. M/11 er stort set det samme som M/84, der er baseret på tests og kravspecifikationer fra 70'erne.

"Men det var selvfølgelig outdoor-tøj dengang," konstaterer han.

Det er endnu ikke helt klart, hvornår Nordic Combat Uniform System helt har erstattet M/11 på depoterne. Inden det sker, vil alle soldater blive uddannet i den bedst mulige sammensætning af det nye system.

FORSVARSMINISTERIET
MATERIEL- OG INDKØBSSTYRELSEN

Læs mere om hvad systemet indeholder på www.fmi.dk/nyheder

Distinktioner

Samtlige lag har plads til distinktioner og navneskilt. Det betyder, at du selv i modsætning til i dag, hvor den varmeste frakke af samme grund bruges inderst, kan vælge, hvad du vil have inderst, og hvad du vil have yderst.

Netundertøj

Kan både bruges, når det er koldt og varmt, og er desuden brandhæmmende. Det er hele uniformen faktisk.

Knæbeskyttere og albuebeskyttere

Er produceret af et materiale, som er blødt, men bliver hårdt ved stød. Materialet bruges allerede i sportsgrene som ishockey og amerikansk fodbold. Har man en dag på kontoret, kan man pille indmaden ud.

Uld

Både undertøj og mellembeklædning er lavet af 100 procent uld og er dermed svedtransporterende.

Lommer

Samtlige lommer sidder samme sted, hvad enten du har termojakke eller regnjakke eller begge dele ud over din kampjakke. Det betyder, at du skal tænke mindre over, hvor du har lagt dit grej.

Nordic Combat Uniform System

vil blive leveret i samme multiterrænskløring som M/11.

Sagt om systemet

Testperson: Overkonstabel af 1. grad, **Malou**, Danske Artilleriregiment

+ PLUS

Generelt virkelig god pasform. Ikke så "poset" som det, vi har i dag. Rart at gå i.

Bukserne minder meget om noget, mange soldater i dag vælger at bruge deres egne penge på.

Der er masser af stræk, hvilket øger muligheden for bevægelse.

T-shirtene er meget bedre end de nuværende i bomuld. Det er active wear, hvilket betyder, at man kan ånde i det.

- MINUS

Sports-bh manglede hold – altså i virkeligheden mere en top end en bh.

For os med korte arme kan de øverste ærmelommer være lidt svære at nå. Det kræver i hvert fald lidt tilvænnning.

Vi blev fortalt, at systemet ville begynde at blive udleveret i 2021, men det er jo altså ikke sket endnu.

Kold tid Dyr tid Ny minister

Morten Bødskov har klare holdninger til, hvad Forsvaret er og skal kunne. Vi kommer til at have et højt beredskab i Østersøen og Baltikum i årevis, og det skal der findes penge til. Det er dog ikke nødvendigvis slut med grænsekontrol og anden støtte til civilsamfundet.

15 dage. Så kort tid gik der fra Morten Bødskov (S) overtog posten som forsvarsminister, til Ruslands invasion af Ukraine katapulterede ham og resten af verden ind i en ny kold krig.

En stor udfordring, der besværliggøres af, at Forsvaret som organisation er blevet mindre og mindre de seneste 25 år. Kaserer, regimente og kapaciteter er minimeret, og antallet af soldater er bragt ned. Fokus har været på deltagelse i internationale operationer snarere end på beskyttelse af nærområdet. Forsvaret står nu i en radikalt anderledes situation. Hvor Morten Bødskovs forgænger Trine Bramsen (S) kunne afsætte soldater til grænsebevogtning og covid-19-vaccinationer, har den nuværende minister brug for alle mand – og endda yderligere forstærkninger – til Rigets forsvar. Derfor får den nye forsvarsminister også flere penge at arbejde med. Præcis hvor mange er i skrivende stund uklart.

»**Det danske forsvar har et godt image. Det har det i masser af lokalsamfund og jo også uden for vores grænser.**«

Morten Bødskov, forsvarsminister

Morten Bødskov, hvor lang tid skal det nuværende beredskab opretholdes?

"Hvis vi tager 2022 og 2023, så er der groft sagt sat syv milliarder ekstra kroner af til at betale den regning – plus de ubalancer, der er i Forsvarets økonomi (blandt andet efterslæb på Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses område, *red.*), og så ligger der noget til katastrofehjælp og diplomati. Langt hovedparten vil gå til Forsvaret, og det er mange penge. Det budget vil i særlig grad gå til støtte til NATO i Østersøen og de baltiske lande. Det er svært at sige, hvor længe det nuværende beredskab skal opretholdes. Vi ser sandsynligvis ind i en periode med et permanent højt beredskab, der koster mange penge. Og regeringen siger det klart: Dem finder vi. De første år er betalt, og så er der en indstilling på, at forsvarsbudgettet skal op på de to procent af BNP."

Hvordan skal Forsvaret opgraderes?

På kort sigt og på lang sigt?

"Vi skal have styrket vores forsvar, og det er nu. Putins aggression og overgreb mod Ukraine og de uhyrligheder, som denne befolkning gennemgår lige nu, er der ingen, som fortjener. Han forsøger med rå og brutal magt at vende tilbage til en verdensorden fra før Berlinmurens fald. Det er jo en grundlæggende værdikamp, og det er derfor ikke for meget at bruge ordet 'historisk' om næste forsvarsforlig. Når man kigger på Christiansborg udefra, så kan jeg godt forstå, at man som soldat kan blive lidt småtræt af alt det råberi. Men denne aftale er udtryk for, hvad Christiansborg også kan, altså enes."

Hvordan ser du processen, når der skal besluttet, om vi skal have ubåde igen og så videre? Hvem skal have mest indflydelse? Er det NATO? EU? Er det borgmestre og lokalpolitikere, der skal have indflydelse, eller lytter du til sagkundskaben?

"Der er stor interesse for Forsvaret i hele landet. Jeg er selv vokset op i Karup. Min far arbejdede på flyvestationen i slutningen af 60'erne og begyndelsen af 70'erne. Alle mine venner og familier havde noget med flyvestationen at gøre. Jeg mærkede op- og nedture, for eksempel nedlukning af hovedværkstedet til Draken i 80'erne. Så betydningen af Forsvaret i det danske samfund er meget stor. Det er en kæmpe arbejdsplads, som har enorm betydning. Pointen er: Selvfølgelig skal der være en åben debat."

Du sagde ved din indsættelse, at soldaterne skal være trygge ved deres ansættelse. De skal vel også være trygge ved det arbejde, de udfører? Hvordan vil du sikre, at arbejdstiden kommer til at fyldes af soldatarbejde og ikke vaccinationer, grænsebevogtning og politiarbejde?

"Det er det, vores soldater er berømte for; en høj grad af omstillingsparathed. Der er en helt usædvanlig bred accept fra andre myndigheder, når Forsvaret deltager i samarbejdet, og der er en utrolig stor opbakning og tillid fra befolkningens side til, at soldaterne kan håndtere disse opgaver. Så man skal se det som en enorm cadeau til vores soldater. Dels at de bliver bedt om at hjælpe, dels den måde, de udfører det på, er en enorm tillids erklæring. Der er ikke nogen, som sætter spørgsmålstegn ved, om de danske soldater kan udføre opgaven. Det kan de selvfølgelig. Derfor er det en cadeau. Covid-19-situationen var meget alvorlig, og vi var nødt til at kigge på alle, der kunne bidrage til Danmarks beredskab. Her havde vores soldater klart en masse gode kompetencer, som straks kunne tages i brug."

Hvad betyder det for fremtiden? Kan man forestille sig, at soldaterne igen skal rykke ud i lignende situationer?

"Det er nødvendigt. Fordi vi kan som samfund ikke ignorere så store pandemier med så ødelæggende en virkning som covid-19."

×

Forsvarschef Flemming Lentfer og forsvarsminister Morten Bødskov besøgte i april de danske soldater i Irak. Foto: Tue Skals.

Med tusinder af smittede, med en økonomi, der med raket fart tabte vækst, og et samfund, der var meget nervøst over, hvad der skete. Der var et behov for at etablere et hurtigt og stærkt sammenhængende beredskab, og der spillede vores forsvar og soldaterne bare en helt afgørende rolle.”

Det var opgaver, der ikke var lige populære blandt alle...

”Selvfølgelig er det en ny tid, som stiller krav til en anden hverdag, og man skal omstille sig hurtigt. Man skal se det som et skulderklap til omstillingsevnen og parathed til omstilling. Jeg er overbevist om, at man ikke kunne have bedt andre landes soldater yde det samme til et civilt beredskab og med den hastighed, som vi har set herhjemme.”

Vi har talt om, at den nuværende situation kræver flere folk. I forhold til fastholdelse og rekruttering har Forsvaret som arbejdsplads et godt image? Her tænker jeg på minksag, FE-sagen, nepotismesager med videre. Din forgænger sagde, at der skulle ryddes op. Har du en plan for det?

”Ja selvfølgelig, og den plan går ud på, at der skal være orden i organisationen. Min tilgang til arbejdet er klare mål, fælles forståelse om de forpligtelser, der følger deraf, og ikke mindst en meget klar opfattelse af, at når Forsvaret er så helt afgørende for Danmark, er der ikke plads til den form for uro, som de sager har skabt.”

Hvordan vil du beskrive Forsvarets image?

”Det danske forsvar har et godt image. Det har det i masser af lokalsamfund og jo også uden for vores grænser. Når jeg tidligere har mødtes med amerikanske ministerkollegaer, så bruger de jo den første halvdel af en samtale på at skamroste de danske soldater og vores store internationale engagement. I udlandet ved man godt, at Danmark, hvad Forsvaret angår, bokser over vores vægtklasse. Danskerne ved godt, at udlandet altid roser de danske soldater. Det er Forsvarets image.”

Den 10. februar 2022 præsenterede regeringen et ønske om en sikkerhedsaftale med USA, der vil tillade, at amerikanske styrker og materiel kan stationeres på dansk territorium. Aftalen skal forhandles i detaljer i løbet af foråret, men ventes at ligne den aftale, som Norge og USA indgik sidste år. Hvordan kommer USA-aftalen til at påvirke Forsvaret?

”USA vil få adgang til eksempelvis danske flyvestationer i kortere eller længere perioder. Aftalen indgås i tæt samarbejde med Forsvaret og Folketinget. Jeg er tryk ved, at når nordmændene kan, så kan vi også. USA vil finde nye veje at samarbejde med os, og det er aftalen et bevis på. Danmark er i en position, hvor de store lande i alliancen har forventninger til os og ser os som en troværdig partner og brohoved for videre aktivitet.” 🛡️

UKRAINE

Sergent Daniel fra Føringsstøtteregimentet i Fredericia var en af seks instruktører udsendt til Ukraine fra oktober til december 2021. Hans opgave var primært at uddanne sergenter i føring.

"Jeg har personligt lært rigtig meget. Jeg har blandt andet lært, hvordan andre udenlandske enheder underviser, og hvor de sætter deres fokus. De soldater, jeg har haft, har været meget positive og åbne og friske på at lære mere. Det, jeg har fået ud af det, har blandt andet været at lære at undervise gennem tolk og i det hele taget at gøre tingene på en lidt anden måde, end hvad jeg har været vant til. Og så har jeg mødt nogle mennesker, som man ikke lige møder hver dag, og som kan fortælle, hvordan man gør i deres skarpe ende."

De sidste danskere i Mykolajiv

Danmark har uddannet ukrainsk militær siden 2018. I december rejste Honnør til et træningsområde nord for Odesa for at møde de foreløbigt sidste danske soldater på træningsmission i Ukraine.

Major Thor tester den sølvgrå Skoda Yetis affjedring på den ukrainske motorvej. Selv om vi ligesom andre udenlandske tropper i landet kører i en lejet firehjulstrækker, udløser hastigheder på mere end 90 km/t grimme jag i nyrer og rygsøjle. Asfalten skriger ikke bare på renovering, men på decideret udskiftning.

Der bliver længere og længere mellem husene. Thor drejer skarpt til venstre ind ad en lille forblæst landevej, der at dømmen efter mangel på livstegn lige så godt kunne være på månen. Frakørslen bevogtes af en politibetjent i en Lada. Efter en kilometer bliver asfalten afløst af et rustfarvet, leret underlag. Den markante farve undgår ikke majorens skarpe blik. ”De har rullet den røde løber ud for os,” konstaterer han, lige dele tørt og begejstret.

Vi er ankommet til et træningsområde omkring 45 minutters kørsel nord for byen Mykolajiv, tæt ved Krim-halvøen. Her finder vi Operation Orbital, der siden 2018 har været en træningsmission, hvor britiske soldater med støtte fra danske instruktører har uddannet ukrainere. Her i efteråret 2021 tog seks danskere fra Føringsstøtteregimentet, Slesvigske Fodregiment, Trænregimentet og Den Kongelige Livgarde af sted 5. oktober med hjemkomst 5. december.

Formålet har været både at undervise ukrainerne i, for eksempel NATO's måde at arbejde føringsvirksomhed, kamp fra stilling, kampeksercits, EOD med mere med henblik på at styrke Ukraines bestræbelser på at forblive en selvstændig nation. Bestræbelser, der har været under pres af en skyttegravskrig, der brød ud i 2014 og blev afløst af den russiske invasion 24. februar i år.

Erfarne skyttegravskrigere

Under Honnørs besøg 1. og 2. december 2021 er omkring 120 soldater fra den ukrainske 59. Brigade i gang med deres træning. Det er en blandet skare, som består af helt grønne unge samt veteraner, der har været ved fronten i Donbas både to, tre og fire gange. De cirka 50 briter har kommandoen, mens de seks danskere styrer deres egne grupper. Efter hver øvelse mødes man på delingsniveau og modtager tilbagemeldinger.

Opgaven kræver en god del improvisation af danskerne, fortæller overkonstabel af 1. grad René fra Slesvigske Fodregiment. Blandt andet fordi ressourcerne er små og af gode grunde prioriteres til fronten, og fordi soldaterne, hvoraf mange ser træningen som et frirum fra fronten, er enten pressede af den langvarige konflikt eller helt grønne soldater, hvis interesse for soldaterlivet skal opmuntres af briterne og danskerne. Forholdene er ikke optimale.

”Vi skulle egentlig have været på skydebanen, men da vi dukker op i dag, er der ikke noget ammunition. Så bliver det lidt svært. Vi hiver noget bykamp op af hatten i stedet for,” siger René med et let skuldertræk.

Han suppleres af instruktør Martin, der er sergent fra Trænregimentet i Aalborg.

”Det er lidt svært at vide, hvor mange der dukker op. I går var der halvdelen af, hvad der er i dag.”

Gårsdagen var da også præget af voldsomt regnvejr, der

Ukrainernes nærkampsby har været under konstant udbygning de seneste år og fremstår mere velholdt end visse boliger i området omkring Mykolajiv. Øverst: Sergent Martin sammen med en sergent og en korporal fra Royal Scots. Herunder træner overskonstabel af 1. grad René sin gruppe i nærkampshuset. Nedenfor træner sergent Daniel sine ukrainske kollegaer på skydebanen.

holdt ved i en times tid. For at komme fra hus til hus i nærkampsbyen krydser soldaterne en tung, fed, leret jord, der sætter sig som en klæg pude under støvlerne. Konstant høres lyden af fodtøj, der bankes af på nærkampsbyens røde mursten.

"Det er god landbrugsjord. Det er *money*," konstaterer major Thor noget mere imponeret end ukrainerne selv. Vejret dræner energien, der i forvejen er ramt af en heftig omgang covid-19 og en konstant summende informationskrig. Rygter om statskup har denne morgen endnu engang fået nyt liv. René fortæller, at han i starten havde lidt svært ved at komme ind på livet af "sine" soldater, men at de med tiden har set formålet med hans tilstedeværelse.

"Efterhånden hørte de mere efter, hvad vi havde at byde ind med og spurgte mere ind til det, de kunne se, de kunne bruge til noget. De var meget interesseret i kamp i skyttegrave, og det er jo klart, når det er det, der er deres hverdag. Opgaven har hele tiden været at smide nogle fif ind, de kunne bruge lige nu og her," fortæller René.

I løbet af undervisningen har de danske instruktører fundet ud af at give mere taletid til de ældre kursister og lade dem dele deres erfaringer.

"Det har vist sig at være en god idé at rette undervisningen til efter dem. Veteranerne fra Donbas har meget mere kamp-erfaring, end vi danskere har, selv om jeg da også har oplevet en del. Men det var en anden form for kamp, end de har prøvet," fortsætter René, der var udsendt til Afghanistan med Hold 14.

Træningsmission flytter tættere på Odesa

Midt under danskernes træningsophold med den 59. Brigade spidser situationen gradvist til. Russerne flytter rundt på deres tropper ved grænsen, og det betyder, at 59. Brigade skal indgå i reserven. 15. november flytter træningsmissionen derfor fra den oprindelige placering i Uman, 200 kilometer syd for Kyiv, til Mykolajiv-området, som er tæt på Odesa og Krim-halvøen. Da dette sker, ændrer mentaliteten sig for både René og hans kursister.

For de udenlandske soldater i landet betyder det, at man skal være parat til at smide, hvad man har i hænderne og komme af sted, hvis russerne går over grænsen. Fra beskeden kommer og til, at René og hans kollegaer skal sidde i en bil på vej ud af landet, må der nu maksimalt gå to timer.

"Vores beredskabstid bliver skåret kraftigt ned, og jeg bliver endnu mere opmærksom på altid at have min go-bag med min pc og vigtige dokumenter på mig. Jeg synes også, jeg holder mere øje med, om der sker noget unormalt uden måske hele tiden at være klar over, hvad det indebærer. Man holder mere øje med, hvordan folk kigger på os. Det, der sker med vores kursister, er, at de får en ekstra følelse af seriøsitet og konstant søger efter viden, de kan bruge lige nu og her. Efter flytningen kan vi godt mærke, at nu er det også ved at være lidt tæt på for dem."

Major Thor, der fungerer som forbindelsesled mellem briterne, Forsvarskommandoens Operationsstab og de danske instruktører, har en plan for at aktivere lidt gejst. Han har

medbragt trælsister og en batteridrevet boremaskine med henblik på at producere klapskiver, kursisterne kan bruge, når de træner ild og bevægelse. I nærkampsbyen får han samlet en gruppe interesserede ukrainere, og særligt en af de lidt ældre og erfarne kursister overtager hurtigt boremaskinen.

"Se, nu bygger han den selv. Og det, der er vigtigt, er, at når han bygger den, så vil han også bruge den. Det nytter ikke noget, det er mig. Det her, det er hands-on. Og hands on – det er det, der virker."

Majoren træder et skridt tilbage, og snart er gruppen samlet om at bygge skive nummer to, der hæves og sænkes ved at trække i en snor.

Diplomatisk spil med høje indsatser

At træne de ukrainske styrker er en hårfin balance mellem at vinde kursisternes tillid og samtidig at signalere, at man ikke er aktiv deltager i deres kamp. På den måde er helt almindelige danske soldater en slags ambassadører i et diplomatisk spil på allerhøjeste niveau. Et spil, der besværliggøres af, at de ukrainske soldater elsker at tage billeder og lægge dem på Instagram.

Forsigtigheden sætter sit præg på stort set alle vågne timer. En tilstand, danskerne er rustet til. Sikkerhed har været en stor del af forberedelsen til deres ophold, og de er i det hele taget godt forberedt på at passe deres arbejde uden at vække opmærksomhed.

Da kurset når sidste dag, skal der tages gruppebillede. En af sergent Martins elever griber fat i instruktøren og forsøger kækt at stikke ham sin AK-47 i hånden til ære for fotografen. Martin smiler og vinker afværgende. Russerne skal ikke kunne finde en anledning til at eskalere konflikten.

Denne forsigtighed fortsætter efter hjemkomsten. Danskerne frarådes at have kontakt med ukrainerne. Efter hjemkomsten kan René dog ikke dy sig for at følge "sine gutter" på Instagram.

"Man er jo kommet på venskabelig fod med dem og ønsker dem det bedste. Jeg er bekymret for dem: De unge gutter, men selvfølgelig også de ældre, der har familie og børn. Det hjælper lidt på bekymringen at følge med i deres liv og se, at de er ved godt mod. Det gør jeg så meget, jeg overhovedet kan." 🛠️

Den brændende sol

Termobariske bomber – bedre kendt som vakuumbomber – er kommet i fokus, efter Rusland angiveligt har brugt dem i Ukraine.

Et uhyggeligt våben kendt som "den brændende sol" er blevet aktuelt efter russernes invasion af Ukraine. Missilsystemet "den brændende sol" – eller TOS-1 Solntsepyok som det hedder på originalsproget – er skabt specifikt til at affyre termobariske våben – ofte også betegnet som vakuumbomber, som suger ilten til sig og på den måde skaber et vakuum.

Termobariske våben er blevet aktuelle igen, efter Rusland

Alle bombers mor – og far

Et af de amerikanske termobariske våben er bomben GBU-43/B Massive Ordnance Air Blast, der har en sprængkraft svarende til 11 tons TNT. Bombens navn bliver forkortet til MOAB, hvilket er medvirkende til, at den har tilnavnet Mother of All Bombs. I 2007 testede Rusland et termobarisk våben med en sprængkraft svarende til 44 tons TNT og omtalte den som alle bombers far.

MOAB · Foto: AFP/Ritzau Scanpix

ifølge ukrainske kilder har brugt "den brændende sol" under et angreb på en ukrainsk flådebase i Okhtyrka den 28. februar. Her blev 70 soldater dræbt.

Resultater i kvælning

Ekspllosionerne fra termobariske våben er større, varmere og mere længerevarende end eksplosioner fra konventionelle våben. Ofrene skades dog primært af voldsomme trykbølger, der blandt andet ødelægger lungerne og andre indre organer og ofte resulterer i kvælning. Termobariske våben spreder ingen eller meget få fragmenter og anses som meget velegnede til bykamp.

Termobariske våben kan fremføres som granater, bomber, missiler og raketter af teoretisk set alle tænkelige konventionelle våbensystemer – og for den sags skyld håndholdt. TOS-1 Solntsepyok kan rumme op til 30 raketter. Den opgraderede version TOS-1A kan rumme op til 24 raketter.

De termobariske bomber er langt fra en ny opfindelse. Opfindelsen og første brug tilskrives Tyskland under anden verdenskrig. Amerikanerne anvendte termobariske våben i Vietnam og Afghanistan, blandt andet mod al-Qaeda-tropper, der gemte sig i Tora Bora-bjergene, og Rusland brugte termobariske våben i Afghanistan og Tjetjenien.

Kilde: Kristian Lindhardt, major ved Forsvarsakademiet

Termobariske våben indeholder en tank med en flygtig væske eller et fint eksplosivt eller metallisk pulver og to sprængladninger. Efter affyring af bomben åbner den første eksplosion tanken og spreder indholdet i en sky, der bliver blandet med den omgivende luft. Den anden eksplosion får materialet til at eksplodere og skaber en voldsom varme og chokvirkning. Termobariske våben er blandt andet effektive mod fjender, der skjuler sig i skove, grotter, bunkere eller kældre.

Derfor opfører Rusland sig så aggressivt

Politiske forandringer i Ruslands baghave truer elitens mulighed for at holde fast på magt og penge. Rusland står nu med en hel smørrebrødsseddel over, hvad landets ledelse betragter som trusler. Det kan vise sig at blive dyrt. Måske også for dyrt.

Rusland føler sig truet. Ikke bare af NATO's tilstedeværelse i russernes baghave, men også af Vestens støtte til demokratibevægelser, der i sidste ende kan rive tæppet væk under Putin, hans støtter og de vanvittigt store pengebeløb, de har snablen i. Derfor vil Vesten og Rusland være på kant i mange år endnu. Det vurderer Niels Bo Poulsen, der er chef for Institut for Strategi og Krigsstudier ved Forsvarsakademiet.

"Putin – og nu skal man passe på ikke at gøre det alt for personfikseret, for når han er væk, kommer der måske bare en anden lige som ham – er garant for et system, der i høj grad er baseret på, at masser af mennesker har deres små magtområder på en måde, som vi slet ikke kender til i Vesten. De har gennem deres indflydelse og korruption adgang til et tag-selv-bord af tjenester," forklarer Niels Bo Poulsen.

Når Rusland er gået så vidt som at invadere Ukraine, er det ifølge Niels Bo Poulsen på grund af en meget stor sårbarhedsfølelse. Der var i Rusland en oplevelse af, at Ukraine kunne blive opmarchplads for NATO-styrker. Men det, Putin og folkene omkring ham frygter allermost, er en folkelig opstand i Rusland, og der er en opfattelse af, at det er noget, Vesten kan skabe efter forgodtbefindende, hvis man ikke slår hårdt igen. Når russerne er gået ind i Ukraine, er det også for at undgå, at landet opnår øget demokrati og øget velstand. Ifølge russisk tankegang risikerer Ukraine med Vestens støtte at udvikle sig – angiveligt på samme måde som de baltiske lande – til en slags filial af USA. Risikoen er, at det "smitter", og at de russiske borgere vil forsøge at gøre op med det nuværende regime. Den yderste konsekvens er, vurderer Niels Bo Poulsen, at Putin og personkredsen omkring ham ikke bare mister magten, men ligefrem bliver tvunget til at flygte eller sat i fængsel.

Ifølge Niels Bo Poulsen er Ruslands voldsomhed baseret på supermagtsdrømme. Foto: FAK

Frygt for skjult vestlig annektering

Allerede i 2013 – året før Ruslands annektering af Krim-halvøen og den efterfølgende opstand i Østukraine – argumenterede den russiske generalstabschef, general Valerij Gerasimov, for, at vestlig krigsførelse blev udført gennem støtte til falske demokratibevægelser og ved brug af beskyttelse af menneskerettigheder som påskud for at intervenere. Generalen brugte blandt andet Kosovo i 1999 og Libyen i 2011 som eksempler på vestlig overtagelse af stater.

Konflikten i Ukraine er altså ifølge denne tankegang

ikke alene løst ved, at NATO holder sig helt væk fra det, som russerne betragter som deres baghave.

”Selv om NATO i al fremtid måtte afstå fra støtte til Ukraine, er det ikke det samme som, at truslen er væk, set med russiske øjne. Enhver støtte til demokratisering i Ruslands nabolande – for eksempel fra EU – vil af Rusland blive set som forsøg på skjult vestlig annektering, og der vil udspille sig nye magtkampe,” forudser Niels Bo Poulsen.

Med til historien om den russiske sårbarhed hører, at russerne i højere grad, end vi i Vesten måske anerkender, står med halvandet ben i 80'erne og 90'erne. En tilsyneladende stabil tilværelse som borger i Sovjetunionen blev afløst af et sikkerhedsmæssigt og økonomisk kaos, og den situation

land eller for den sags skyld Ukraine, men han ved, at han står stærkt indenrigspolitisk, og han har set, at der er sprækker i enigheden i Vesten, hvor energikrise truer, og gule veste i hundredetusindvis går på gaden, når benzinprisen bliver for høj. Og det har han så valgt at udnytte. Han har helt sikkert ikke regnet med så voldsomme sanktioner, eller at Vesten ligefrem ville sende store mængder våben til Ukraine,” siger Niels Bo Poulsen.

En anden opsparring er hans kapital i den russiske befolkning. En del indbyggere lever, som man gør i Vesten, men samtidig accepterer de Putins narrativ om, at Vesten truer det nu stabile Rusland og dets nationalkonservative værdier.

”Russerne vil have velstand, børnehaver og skoler og gå tidligt på pension lige som alle andre. Og mange af dem husker 90'erne som en tid, hvor økonomien styrtdykkede, kriminaliteten blomstrede, og menneskeliv var billigt til salg. Der er en fortælling om, hvordan det går, når Rusland er svagt og ikke bliver respekteret tilstrækkeligt af omverdenen. Flere og flere abonnerer på idéen om, at Sovjetunionen brød sammen, fordi CIA ødelagde det, ikke fordi det var et dysfunktionelt system. Det minder om Tyskland efter første verdenskrig, der efter at have været en af verdens største militærmagter blev kraftigt decimeret som land. Når en stat af den kaliber bryder sammen, leder man efter undskyldninger for, hvordan det kunne gå så galt,” siger Niels Bo Poulsen.

Som tyskerne efter første verdenskrig

I årene efter første verdenskrig valgte Tyskland, at vejen ud af krisen skulle gå gennem oprustning og militær udvidelse, hvilket som bekendt førte til anden verdenskrig. Et lignende scenarie genspiller russerne allerede i dag – ikke bare i forhold til Ukraine, men også ved militær intervention i starten af året i Kasakhstan, der var præget af opstand som protest mod stigende energipriser og covid-19-restriktioner.

Ruslands supermagtsdrømme og de akkompagnerende forsøg på at kontrollere nabolandene kan dog blive en meget stor mundfuld. Dels fordi dårlige relationer til Vesten kan få vidtrækkende konsekvenser for landets økonomi. Og dels fordi der simpelthen er så rigeligt med potentielle opgaver, at smørret på Ruslands brød risikerer at blive smurt for tyndt på. Skal Niels Bo Poulsen kigge i krystalkuglen, ser han en mulighed for, at Ruslands supermagtsdrømme ligefrem risikerer at koste landet dets aktuelle status af stormagt.

”Belarus, Georgien, Tjetjenien, Armenien og de fem stan-lande er alle diktaturer, som har masser af problemer med indbyrdes grænsestridigheder eller lurende social uro og etniske konflikter. Dem kan russerne blive nødt til at blande sig i, fordi man er bange for, at ustabilitet skaber grobund for demokratibevægelser, som er støttet af Vesten. Rusland har ganske meget på tallerkenen, hvis de skal intervenere i alle disse lande. Både militært, politisk og økonomisk kræver det meget energi at fastholde rollen som stor og mægtig spiller.”

✕ Ruslands præsident, Vladimir Putin, kan få rigtig travlt de kommende år, vurderer Niels Bo Poulsen. Foto: Wikimedia Commons

vil man for alt i verden undgå sker igen. Putins løsning er tilsyneladende at gøre Rusland til en supermagt, som Sovjetunionen var det indtil 1989.

”Putin og hans generation har levet de første 35-40 år af deres liv i Sovjetunionen – et land, der var en supermagt og et land, der fremstod stabilt. Nogle har argumenteret for, at når Rusland har invaderet Ukraine med en sådan voldsomhed, er det, fordi Putin tænker, at skal Rusland for alvor bringes til supermagtstatus, så skal det ske på hans vagt. Derfor har han travlt,” siger Niels Bo Poulsen.

Putin har ”sparet sammen”

Ved invasionens begyndelse stod Rusland økonomisk set bedre end nogensinde. Landet har gode statsfinanser og store valutaeserver, som dog nu efter invasionen langt hen ad vejen er frosset inde. Denne hidtil usete økonomiske velstand har været afgørende for, at Putin besluttede sig for at afslutte konflikten med Ukraine en gang for alle, mener Niels Bo Poulsen. ”Putin ved ikke, hvad der kommer til at ske med hans eget

Sportsstjerner i krig

Honnør har samlet en liste over de mest prominente sportsfolk, der har sluttet sig til det ukrainske forsvar.

Boksning

Vitalij Klytjko

f. 1971

Tidligere verdensmester i sværvægt, både i WBO- og WBC-regi og indehaver af rekorden for flest dage i alt som regerende verdensmester: 4.382 dage. Vitalij Klytjko har været borgmester i Kyiv siden 2014 og fungerer samtidig som international talsmand. Det er desuden efter invasionen blevet borgmesterkontorets opgave at organisere den lokale milits.

Volodymyr Klytjko

f. 1976

Olympisk guldvinder i sværvægt (1996) og derefter professionel bokser frem til 2017. To gange verdensmester i sværvægt. Volodymyr Klytjko sluttede sig til det ukrainske civilforsvar allerede uger inden den russiske invasion og arbejder nu sammen med sin bror, Vitalij Klytjko, på at styrke Kyivs nærforsvar.

Vasyl Lomatjenko

f. 1988

Olympisk guldvinder i fjervægt (2008) og letvægt (2012). Professionel bokser siden 2014 og tre gange verdensmester. Lomachenko lagde 27. februar et billede på sin facebookside efter at have trukket i uniform i sin hjemby Bilgorod-Dnistrovskij.

Oleksandr Usyk

f. 1987

Nuværende verdensmester i sværvægt (WBA, IBF, WBO & IBO) efter at have besejret Anthony Joshua i september 2021. Da invasionen begyndte, var han i London og fløj straks til Warszawa. Her kørte han resten af vejen til Kyiv, hvor han sluttede sig til byens lokale forsvar.

Foto: Damian Dovarganes / AP/Ritzau Scanpix

×

Vitalij Klytjko fotograferet ved demonstrationer mod Ruslands annektering af Krim i 2014. Foto: Sergei Chuzavkov/AP/Ritzau Scanpix

Tennis

Sergij Stakhovskij

f. 1986

Professionel siden 2003 og mest kendt for at have slået Roger Federer i Wimbledon-turneringen 2013. Han deltog i Australian Open i januar, men pensionerede efterfølgende sig selv for at tage til Ukraine og kæmpe. Ifølge BBC Sport har han sagt, at "jeg ved, hvordan man bruger et våben, og det vil jeg gøre, hvis det bliver nødvendigt."

Fodbold

Jurij Vernydubi

f. 1966

Cheftræner for Sheriff Tiraspol, der i Champions League-turneringen i september sidste år slog Real Madrid 1-2 på deres hjemmebane i Santiago Bernabeu. Yuriy Vernydub rejste fra sit hjem i Moldova til Ukraine for at melde sig til hæren, så snart han fik nyheden om den russiske invasion.

Foto: Vitalii Kliuiev / Ritzau Scanpix

MMA (kampsport)

Jaroslav Amosov

f. 1993

Verdensmester i Mixed Martial Arts-forbundet Bellator og ubesejret i weltervægtklassen (28-0). Jaroslav Amosov droppede sit titelforsvar mod englænderen Michael "Venom" Page planlagt til 13. maj for at kæmpe i den ukrainske hær.

Skiskydning

Dmytro Pidrutjnyj

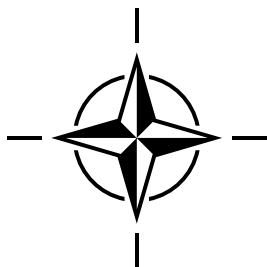
f. 1991

Tidligere verdensmester (2019) og deltager ved OL i 2014 og 2018. Den 1. marts lagde han et billede på Instagram af sig selv i uniform og skrev, at hele hans hold fra klubben Kolos Dynamo deltager i krig.

eFP

– Samme opgave, større fokus

To uger inden Hold 5 tog af sted mod eFP-missionen i Estland, invaderede Rusland Ukraine. Det betød, at en opgave, som man forventede at løse uden den store opmærksomhed ude fra, pludselig har fået den landsdækkende presses interesse. Honnør spurgte fem af de udsendte, om den pludselige interesse fra omgivelserne har ændret deres udsendelse.

eFP

eFP-missionen (enhanced Forward Presence) er en del af NATO's fremskudte tilstedeværelse mod øst.

Danmark bidrager som del af missionen med 200 soldater til Estland, hvor de indgår som en del af en britisk ledet bataljon under den estiske 1. brigade.

Missionens mål er at afskrække et eventuelt angreb på de baltiske søstre og Polen og ikke mindst at styrke samarbejdet mellem de deltagende nationer. Ved missionen træner de danske tropper sammen med estiske og britiske tropper.

✕ ELTVED - 30 ÅR

Premierløjtnant Eltved er delingsfører for 2. deling i Vikingkompagniet. Han har ikke tidligere været udsendt.

Jeg har glædet mig meget til udsendelsen. Det her er en mission, hvor vi har mulighed for at træne det rene soldatervirke. Det er i en større ramme, hvor vi træner sammen helt op til brigadeniveau og med flere typer enheder, end hvad vi har mulighed for tilbage i Danmark. Jeg synes, det er en vigtig mission. Den viser

sammenhold. At vi bakker op om NATO, og jeg er glad for, at vi bidrager til Danmarks internationale forpligtelser. Den aktuelle situation gør, at jeg har forberedt mig mere mentalt. Jeg har tænkt scenarierne igennem og haft i mente, at missionen kan gå hen og blive meget alvorlig. For mig handler det om at reflektere over, hvordan jeg vil agere, og hvad der er vigtigt i en given situation. På den måde er jeg helt klar til at udføre mit job, hvis det værste skulle ske. 🛡️

✕ KAARE - 21 ÅR

Konstabel Kaare er en del af 1. deling i Vikingkompagniet. Han har ikke været udsendt før.

Der har jo været mere fokus på missionen efter det, der er sket i Ukraine. Man får nogle gange nogle beskeder fra familiemedlemmer om, at man skal passe på sig selv. Det er jo rart, at der er nogen, som tænker på en. Jeg tror, det har noget at gøre med, at når man ser alt det, som foregår i medierne, så bliver man også automatisk mere stresset. Jeg føler ikke selv, at det er mere farligt at være herovre, end det har været før. Jeg har set frem til det her, så jeg har ikke gået rundt derhjemme og tænkt "åhh

nej, nu skal jeg af sted lige om lidt." Det bliver fedt at få tid til at træne og blive en dygtig soldat. Det er meget det, som jeg har set frem til. Jeg håber på at blive bedre fagligt. Det er jo blandt andet derfor, vi er her. 🇩🇰

✕ MØLLER - 34 ÅR

Overkonstabel af 1. grad Møller er en del af kommandodelingen i Vikingkompagniet. Han har to gange tidligere været udsendt. Den ene gang til Afghanistan og den anden gang til Irak.

Jeg kan godt lide at være udsendt. Sammenholdet i det at være udsendt er en oplevelse, som man ikke får nogen andre steder. Generelt gør arbejdet også, at man er mere afhængig af sine kollegaer, end man er i andre jobs, og det kommer mere til udtryk, når man bor sammen. Mine pårørende har været meget urolige i starten, indtil jeg fik fortalt dem, at det er den samme mission, vi skal på, som det var for halvandet år siden. De var meget nervøse, lige da Rusland invaderede Ukraine, hvilket også er forståeligt. De ved ikke lige, hvad der er op og ned, og så må man lige tage en snak med dem og forklare det hele til dem. Det er også et råd, som jeg har givet videre

til de unge soldater. Jo mere de pårørende ved, desto mere rolige er de også. Medierne har været mere nysgerrige omkring, hvad det er, vi skal, og de har været mere tilstede, når vi har lavet noget. De har specielt været mere opmærksomme, efter at Rusland har invaderet Ukraine. Det, synes jeg, er synd, for vi er jo hold fem. De fire andre hold har lavet lige så meget, som vi kommer til. Så det, at vi tager *15 minutes of fame*, synes jeg, er ærgerligt. For det er jo også deres fortjeneste, at vi er her. 🇩🇰

✕ JEPPESEN - 25 ÅR

Konstabel Jeppesen er en af artilleri-observatørerne. Han har ikke før været udsendt, men har set meget frem til at komme ud.

Jeg har glædet mig meget til, at jeg skulle af sted. Der har dog også været mange spændinger inden udsendelsen. Specielt min kæreste har været meget oppe at køre over det. Jeg kom en uge tidligere end de andre, så jeg oplevede ikke selv, at pressen var der i lufthavnen. eFP-missionen er selvfølgelig vigtig, men det er blevet pustet utrolig meget op i lyset af Ukraine-situationen. Jeg synes, det er ærgerligt, at det først er nu, at pressen ser vigtigheden af missionen. Der var ikke den samme opmærksomhed på holdet før os. Man har fået det til at lyde som noget nyt,

selv om det egentlig ikke er det. Men det er dog fedt, at folk ved, at vi er ude at lave et stykke arbejde. Jeg synes, det er en fin mission, og at den giver god mening. Det er fedt, at vi viser, vi er her. Opgaven er måske blevet lidt vigtigere nu, hvor det føles som om, at fjender står og banker på døren. Vi står ikke ansigt til ansigt med en krig, men vi er klar til den. 🇩🇰

✕ NIELS - 34 ÅR

Korporal Niels er finskytte i Forsvaret. Han har været udsendt to gange før, den ene gang til Afghanistan og den anden gang til Kosovo.

Det er jo en helt anden verdensorden, som vi står i til denne mission. Folk omkring os hører og læser alt muligt forskelligt, stiller spørgsmål og ved alt om alt muligt. Fordi missionen er superaktuel, er folk også meget mere nysgerrige. Da vi tog af sted, stod DR og TV2 der, fordi vi er så spændende åbenbart. Mine pårørende har spurgt meget ind til, hvordan Ukraine-krigen påvirker udsendelsen, og om der er en reel trussel mod os her. Vi har heldigvis kunnet tale om det og fortælle, hvad vi egentlig skal, og at vi er hernede for netop at holde

fjenden ude af Estland ved vores blotte tilstedeværelse. For finskyttesektionens vedkommende håber jeg, at de unge når at blive pissedygtige på det her halve år, hvor vi bare kan træne igennem. Vi har superfede faciliteter hernede, så jeg håber, at jeg bliver en bedre soldat efter denne udsendelse. 🇩🇰

TEKST: RUNE DYRHOLM OG MARTIN FINNEDAL FOTO: FORSVARET

FEATURE

C-130J

SUPER HERCULES

LÆNGDE

34,36 M

SPÆNDVIDDE:

40,4 M

BESÆTNING

3-6

AFHÆNGIGT
AF OPGAVER

LASTEEVNE:

20 TONS

30

HØJDE

11,7 M

SUPER HERCULES

ANTAL I FLYVEVÅBNET:

4

AKTIONSRADIUS: 5.700 KM

FART (MAKS.)

630 KM/T

PRECISION AIRDROP SYSTEM

Forsyninger leveret fra luften er ingen ny idé, og de danske besætninger har genforsynet soldater i både Grønland, Afghanistan og Mali på den måde. Præcisionen af nedkastningen er altid påvirket af vind, terræn og operative omstændigheder – for eksempel trusler mod flyet. Derfor er de nyeste faldskærme i værktøjskassen selvstyrende og kan derfor droppes fra stor højde, hvorefter de selv finder vej til dropzonen. En enkelt C-130J kan levere op til 20 tons gods pr. flyvning på den måde.

FEATURE

C-130J
SUPER HERCULES

EN HIMMELSK

PICKUPTRUCK

C-130J Super Hercules er det bedste bud på en flyvemaskine, der kombinerer stor lasteevne med rækkevidde og fleksibilitet. Den kan lande på både indlandsis og ørkensand og er et af Forsvarets vigtigste redskaber til snart sagt enhver mission.

FLY-AWAY SECURITY

Når flyet ind sættes i uroplagede områder eller flytter personer, der kan udgøre en sikkerhedsrisiko, bliver Fly-Away Security-teamet aktiveret. Holdet er særligt uddannet til at operere i og omkring fly og helikoptere. Det betyder, at de sikrer nærområdet omkring flyet, imens det står på jorden i operationsområdet, og kan håndtere både urolige, syge eller aggressive passagerer i lastrummet.

”

D

et er godt for os, at vi flyver så meget i Grønland. Vejret kan være meget omskifteligt, og det er ofte is, sne eller grus, vi lander på. Der kommer vores militære færdigheder for alvor i brug. Hvis man kan lande i Grønland, kan man også lande på en *dirt strip* i Afrika.”

Piloten ZAB er 24 år og har været andenpilot på Hercules i snart tre år. Han er uddannet ved U.S. Air Force i Little Rock, Arkansas. De første fire måneder foregik i en simulator, som ifølge ZAB er meget tæt på virkeligheden. Alligevel blev han overrasket, da han skulle flyve første gang. Flyets motorkraft er nemlig gearet til at komme i luften i en fart.

”En tom Hercules er helt vildt *overpowered*. Den er virkelig en raket og trækker godt fra, når man giver den gas. På min første tur brugte vi en halv time på at træne start og landing, og så var det ellers ud at flyve *low-level* i 300 fods højde og lave taktiske anflyvninger og *assault*-landinger på en lillebitte bane nord for Little Rock Air Force Base. Så allerede på første dag gik vi direkte til det, flyveren er skabt til, og det er at lande alle vegne og på meget lidt plads,” fortæller ZAB.

MOTORER

4

ROLLS ROYCE-MOTORER
MED HVER 4.700 HK

O L E

”Den volumen, en Hercules kan flytte, i forhold til hvad den kan yde på helt korte baner, er unik. En Hercules er nærmest et fly-ikon.”

En holdsport at flyve C-130

Besætningen består af op til seks personer: To piloter, to loadmastere og to mekanikere. Ud over fornøjelsen ved at flyve en Hercules, som ZAB omtaler som en blanding af en pickuptruck og et rumskib og med en ekstremt god manøvredegythighed i forhold til sin størrelse, fremhæver han sammenholdet besætningen imellem som det bedste ved sit job.

”Det er virkelig en holdsport at flyve C-130. Jeg tror, vi har de bedste flymekanikere i verden. De får det altid til at virke. Der er altid god stemning i flyet, selv om besætningen oftest består af ret forskellige mennesker med forskellige baggrunde. Det er helt klart med til at gøre det ekstra sjovt at være på

mission, og forskelligheden er virkelig en styrke, når tingene brænder på.”

Hercules er et fly, der er svært at slippe taget i. Det levende bevis er leder af loadmastergruppen, seniorsergenten Ole. Han er lige som sine loadmasterkollegaer uddannet flymekaniker og begyndte som loadmaster på C-130H i 1990.

Loadmasteren – eller bare loadie – har ansvaret for, at lasten, hvad enten det er personel eller gods, er pakket rigtigt: Hvor og hvordan det skal stå i forhold til belastning, hvordan det skal spændes fast, og om mængden passer til kapaciteten. Den slags er der strenge regler for. Men står man i en skarp situation, er det op til loadmasteren at afgøre, i hvor høj grad man kan bøje reglerne. En af de oplevelser, ◇→

FLYVENDE AMBULANCE

Behandlingsmoduler kan hurtigt monteres i flyets lastrum, som dermed omdannes til en flyvende ambulance. Om bord er udstyr og særligt uddannet personale, som kan holde patienter stabile, imens de flyttes ud af et konfliktområde til fortsat behandling på konventionelle hospitaler.

FEATURE

C-130J

SUPER HERCULES

→ der har gjort mest indtryk på Ole, er evakueringen af danske borgere fra lufthavnen i Kabul sidste år.

"Vi fløj med langt flere passagerer ad gangen, end vi har kapacitet til. Omvendt fløj vi jo ofte med kvinder og børn, som vejer langt mindre end soldater med udrustning. På samme måde var der regler om hviletid, som blev sat ud af drift og derfor var op til os selv at administrere. Der kan være mange gråzoner, og derfor er det vigtigt med erfaring, så man kan holde hovedet koldt og tage velovervejede beslutninger, selv når motorerne allerede står og snurrer, og der er fare på færde," siger Ole.

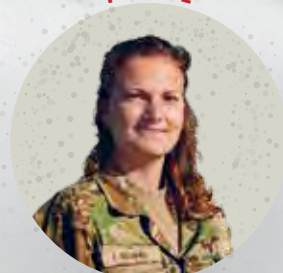
Lige som piloten ZAB peger han på gode relationer og også god kommunikation som den vigtigste del af jobbet. For eksempel skal han have et godt

Forward Arming and Refueling Point

For at forsyne afsides beliggende installationer eller isolerede enheder med brændstof kan en eller to enorme blærer monteres i flyets lastrum. En blære rummer 7.950 liter brændstof og giver sammen med flyets rækkevidde og evne til at lande i terrænet mulighed for at holde operationerne kørende selv de mest isolerede steder. Kapaciteten bliver regelmæssigt brugt til at forsyne Station Nord i Grønland, hvor der ikke er andre muligheder for at få brændstof end ad luftvejen.

TRINE

"Hvis en flyver begynder at fejle et eller andet, går der ikke lang tid, før de andre fejler det samme. Eller ikke helt, men næsten. Det er som om, de smitter hinanden."

forhold til piloten, blandt andet fordi de ikke kan se hinanden, når loadmasteren står bag propellerne med grus mellem tænderne eller forfrosne fødder og over kommunikationssystemet skal give status på lasten.

"Vi har fløjet missioner i mange år til både Irak og Afghanistan og mange andre steder. Nogle gange bor vi i telt, andre gange på Radisson, men for hver gang bliver man bedre til at være sammen og måske give plads, hvis nogen har en dårlig dag. Vi har også mange relationer med vores fly-away security teams, medevac og andre faste samarbejdspartnere. Der er mange gengangere," fortæller Ole.

Får særligt forhold til flyene

En af dem, han har kendt længe, men som ikke desto mindre er ret ny i tjenesten, er mekanikereleven

Z A P

"Du kan flyve de fleste steder hen og lande på det meste. Det kan du gøre i relativt dårligt vejr og steder, hvor folk vil skyde efter dig. Den er bygget til krig."

Trine. Hun er nemlig vokset op på samme villavej som loadmasteren Ole og har leget med hans døtre. I sommeren 2018 begyndte hun på University College i Aalborg og fandt ud af, at der skulle hun ikke fortsætte. Derfor tog Ole hende med på rundvisning på Flyvestation Aalborg og "shanghajede" hende til uddannelsen som flymekaniker.

"Han var heldig at fange mig et sted i mit liv, hvor jeg ikke helt vidste, hvad jeg skulle. Det er jeg så glad for efterfølgende," siger hun.

Hun oplever, at man får et særligt forhold til flyene, desto mere man skruer på dem.

"Lyde, jeg i starten syntes bare var larm, ved jeg nu, hvor kommer fra. Det synes jeg er fedt. Det, jeg godt kan lide ved at arbejde på Hercules, er, at du kan have nogle gode arbejdsstillinger. Sådan er det ikke på andre fly, hvor man godt kan føle, at man bliver mast ind i et lille rum," siger Trine.

Det fly, hun har skruet mest på, kalder hun Nessie. Helt uofficielt, for hun har endnu ikke fået lov at dekorere cockpittet med en miniaturemodel af et søuhyre.

"Flyene har jo nogle store næser, og så kom jeg til at tænke på Loch Ness-uhyret. Jeg var måske lidt træt den dag. Nessie havde nogle skavanker, men jeg fandt ud af, at den bare trængte til lidt ekstra opmærksomhed. Måske det var alderdom, eller måske den bare var stædig. Når de andre taler dårligt om den, siger jeg, at den bare har brug for lidt kærlighed." ✨

Z-TEAM

Er specialister i at oprette improviserede landingspladser ude i terrænet. Holdet indsættes og undersøger om underlaget – for eksempel strand eller is – kan bære vægten af flyet. De forbereder og markerer herefter landingszonen og er i radioforbindelse med piloten, så flyet kan lande.

Enhanced Air Policing

Flyvestation Siauliai

► Fire danske F-16-kampfly udsendt til Flyvestation Siauliai i Litauen bidrog fra januar til marts til at opretholde suveræniteten over Baltikums luftrum ved at gennemføre patruljer i Baltikums luftrum eller rykke ud til uidentificerede fly over for eksempel Østersøen. Enhanced Air Policing (eAP), som opgaven hedder, er en del af NATO's Assurance Measures, der blev indført efter Ruslands annektering af Krim i 2014. Nervecentret i det danske bidrag var hangartelte, hvor flyene blev vedligeholdt og tanket op. Efter hver flyvning blev der fyldt 5.000 liter brændstof på. Det udsendte hold bestod af omkring 60 mand. Heraf var cirka halvdelen teknikere.

Andreas er specialist og elsker det

Danmark skal være brohoved for vores allierede, når de skal løse fremtidige opgaver i Østersøen. Det kræver, at de kan sejle sikkert gennem de danske farvande, og her spiller orlogskaptajn Andreas en central rolle som specialist i minerydning.

 FOKUS

A

Andreas har ansvaret for kapacitetsudvikling inden for minerydning, minelægning og ubemandede maritime systemer. I kraft af sit arbejde i udviklingsstaben i Karup har han blandt andet været med til at anskaffe nye droner, som skal hjælpe Søværnets minerydningsenhed ind i fremtiden.

”Jeg har været med i mange år, og det betyder, at jeg har en kæmpe viden inden for området og også et stort netværk. Jeg ved, at jeg kan byde ind og gøre en forskel og bidrage til udvikling af Forsvarets kapaciteter.”

Han mener, at der generelt i Forsvaret er en holdning til, at officerer skal være bredt anvendelige, men Andreas har valgt at gå en anden vej, hvilket han også tænker vil påvirke hans muligheder for videre advancement negativt. Han er specialist, og han elsker det, men det har også en betydning for, hvilke jobs i Forsvaret han kan bestride.

”Jeg gør en forskel her til fordel for Forsvaret. Derfor tænker jeg også, at det er inden for dette fagområde, jeg kommer til at gøre tjeneste i resten af min karriere.”

I den funktion har han været med til at skrive papirarbejdet bag anskaffelsen af seks nye droner, som skal være med til at finde miner i danske farvande.

En anskaffelse, som har taget cirka to år fra papirarbejdet begyndte til, at dronerne kan anvendes operativt, hvilket ifølge Andreas' vurdering er meget hurtigt i det danske forsvar. De tre af dem er landet, og Søværnets minerydningsenhed testede dem i marts.

Andreas mener, droner giver utallige muligheder for opgaveløsning i Forsvaret i fremtiden.

”Normalt når man hører ordet droner, forbinder

man det med fjernstyrede genstande, der flyver i luften, men det giver ikke det fulde billede. I minerydning bruger vi for eksempel droner, som sejler på havoverfladen, og som trækker sonarsystemer, som så er med til at give et nærmere billede af havbunden. I øjeblikket tester vi nye og mindre undervandsdroner. Indledningsvis kommer de til at fungere på samme måde, som det udstyr, vi har nu, gør. Man definerer et område, som dronerne skal afsøge, hvorefter de sejler frem og tilbage og afsøger området. Disse droner gør det bare under vandet.”

Sikkert gennem danske farvande

I fremtiden skal Danmark være klar til at kunne støtte en rolle som værtsnation for vores allierede. Det skal derfor være muligt for NATO og andre allierede at kunne bruge danske havne og sejle gennem dansk farvand på en sikker måde. Det kræver, at der ikke ligger miner i vigtige sejlrunder.

”Da Danmark ligger som en prop i indgangen til Østersøen, bliver vi også nødt til at tænke i nye kapaciteter. Dette for at komme den voksende trussel fra øst til livs. Jeg tror også, at der på den længere bane kommer mere fokus på at have overfladedroner, som kan bidrage til overvågning og potentielt våbenlevering.”

I Danmark er der dog stadig et stykke vej, til at vi når det punkt, men købet af de nye droner er et skridt på vejen.

”Specifikt betyder købet af de seks nye droner, at vi kan operere mere autonomt i fremtiden. De er programmeret til, at hvis der sker A, så gør dronen B. Fremadrettet vil der være en højere grad af intelligens, hvor maskinen selv beslutter, hvad der skal ske i en given situation. Det kræver dog

FOKUS

noget tilkøb af mere udstyr, så dronerne bedre kan tale sammen og 'tænke selv' ved brug af kunstig intelligens. Men lige nu tester vi de nye droner, og så må vi se, om vi vælger at tilkøbe mere udstyr efter disse test."

Fremtiden for udvikling

Arbejdet med kapacitetsudvikling foregår mest bag skrivebordet eller til præsentationer af produkter. Det betyder, at der ikke er så meget tid, som man kan bruge i marken sammen med sine kollegaer med samme faglige baggrund. Det mener Andreas, at man kunne gøre på en bedre måde.

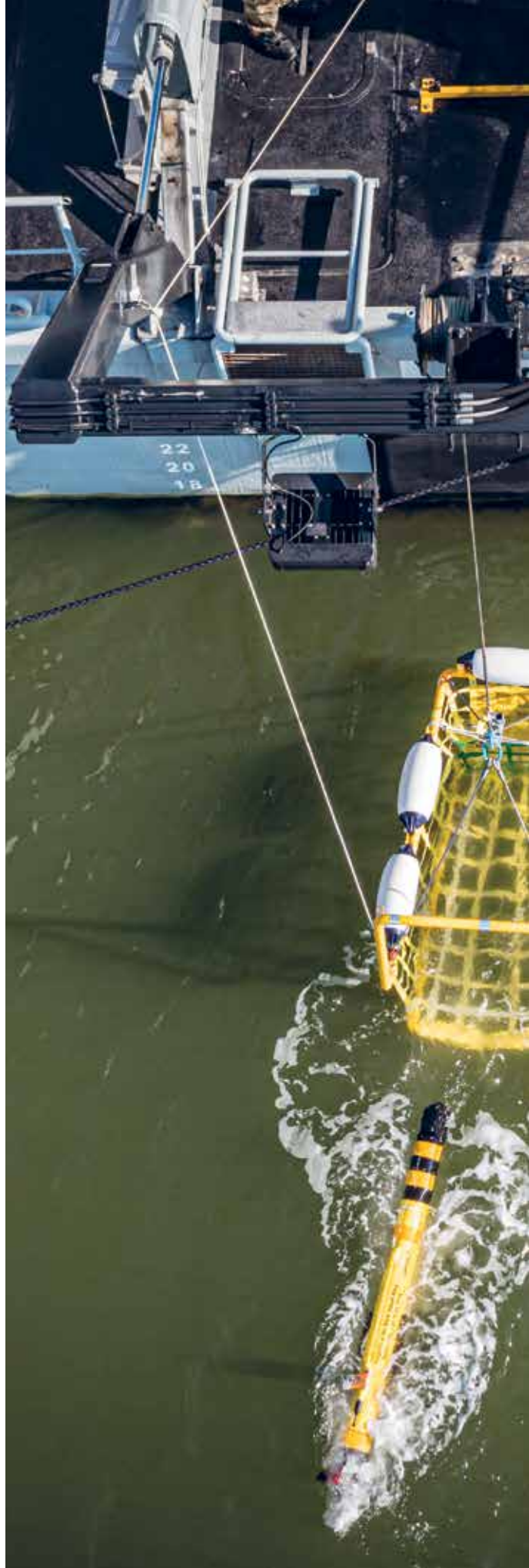
"Jeg føler, at jeg mister noget faglighed, når jeg hele tiden er på kontoret. Jeg ser kun de mulige nye systemer til konferencer og præsentationer og får ikke viden om, hvordan det fungerer i praksis. Jeg mener, at de steder, hvor man finder ud af, hvilken vej man skal gå, er, når man er om bord på skibene og deltager i øvelser eller operationer og har mulighed for at tale med ens udenlandske og danske kollegaer, som allerede har erfaringer med systemerne. Jeg gad godt, at det var muligt at lave en blandet løsning, hvor man fik det bedste af begge verdener."

Andreas håber også, at der i fremtiden bliver mere plads til at fastholde en faglighed i Forsvaret også på stabsniveau.

"Jeg mener, at Forsvaret går glip af noget, når man sigter efter at, alle officerer skal være bredt anvendelige. Det giver selvfølgelig god mening, at de fleste ved noget om alt, men Danmark kan ikke være med til at udvikle specifikke felter, hvis man ikke har specialister med den fornødne faglighed, som kan pege på, hvilken vej man skal gå og også bidrage operativt."

Derfor håber han da også på, at der i fremtiden vil komme flere specialister.

"Jeg gad godt, at Forsvaret ikke kun havde få specialister, men at der er flere med den fornødne faglighed, som man kunne diskutere ideer med." 🌀

Dronerne

Dronerne er af typen LAUV
 (Light Autonomous Underwater Vehicle).

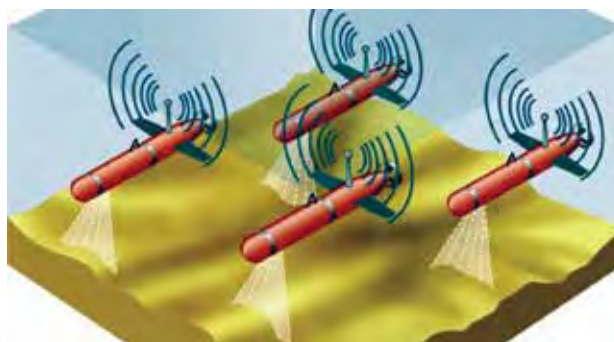
De er 2,1 meter lange, 15 centimeter i diameter
 og vejer 30 kilo stykket.

De kan operere på ned til 100 meters dybde
 og sejle i op til otte timer ad gangen.

De er produceret af den portugisiske
 virksomhed OceanScan.

Sådan virker dronerne:

Dronerne programmeres til at sejle en plan i en
 foruddefineret rute, hvor de skal afsøge havbunden.
 Når dronen søsættes, starter den selv planen og kommer
 til slut tilbage til overfladen. Nogle droner har sonar, og
 andre har kamera og laserskanner, der kan tage billeder
 af minen. På baggrund af sonardata og billeder afgør
 Søværnets minerydningsenhed, om der er fundet miner,
 og om de skal bortsprænges.

Miner

Der er lagt omkring 180.000 søminer i Østersøen
 i forbindelse med tidligere krige og konflikter.

Søminer produceres og anvendes stadig i dag, og det
 forventes, at 30 lande producerer miner. På verdensplan
 vurderer man, at der eksisterer op imod en million miner.

Søminer har historisk set enten været placeret på
 forskellige havdybder eller på havbunden. De aktiveres
 ved en påvirkning af for eksempel ændringer i
 magnetisme, støj eller tryk forårsaget af et passerende
 skib. Udviklingen inden for søminer går imod mere
 intelligente miner, der i højere grad kan målrettes
 specifikke skibe, kommunikere internt, eller som
 afsendes som en torpedo stående
 på havbunden.

En *once in a lifetime*-mulighed

Anders er uddannet flymekaniker og havde inden sin afrejse til Luke Air Force Base en stilling som Flight Line Lead på Fighter Wing Skrydstrup.

Midt i ørkenstaten Arizona er der et lille stykke af Danmark. Her står et dansk detachement for modtagelsen af de første danske F-35-fly, der bruges til uddannelse, omskoling og klargøring af personel frem mod modtagelsen i Danmark i oktober 2023. En af de centrale medarbejdere i den proces er mekanikeren Anders, der sammen med sin familie tog springet over Atlanten.

Når vækkeuret ringer, er det den samme tone, som det altid har været. Det samme er hustruen og børnene gudskelov også. Men ellers er alt andet helt anderledes. Seniorsergenten Anders har, takket være sin faglighed som flymekaniker gennem 13 år, kunnet tage springet til en stilling på Luke Air Force Base i Arizona. Her arbejder han som en del af det logistiske team, der håndterer de danske F-35-fly. Det er et valg, han bestemt ikke har fortrudt:

”Vi traf en beslutning om, at jeg skulle

søge stillingen her i USA og dermed tage springet ud af det normale hamsterhjul, vi var kommet ind i derhjemme. Ingen tvivl om, at vi havde et supergodt og dejligt liv i Danmark med gode venner og familie, men vi trængte til at prøve noget nyt,” fortæller Anders over en videoforbindelse en tidlig morgentime. Termometret siger 25 grader, tidsforskellen otte timer og på den nordlige halvkugle er det svært at komme længere væk fra Danmark.

Anders beskriver opholdet som en

”once in a lifetime”-mulighed, der er svær at få, hvis ikke man arbejder i en større international virksomhed eller – som ham – i Forsvaret.

En arbejdsdag med fart på

For ham og det øvrige logistik-team er den primære opgave at overvåge og rådgive om vedligeholdelsen af de danske fly, der står på Luke Air Force Base. Og ikke mindst at den vedligeholdelse, der sker af danske fly på den amerikanske base, også

overholder de regler, vi har i Danmark.

Anders kommer med en baggrund som flymekaniker og Flight Line Leader (ansvarlig for, at flyene er tanket, opladt og klarmeldt til flyvning på Fighter Wing Skrydstrup), og har derigennem erfaring med at servicere kampfly.

”Selv om F-35 er et nyt og meget avanceret kampfly, der kan nogle helt andre ting end vores nuværende F-16, så er det stadigvæk en flyvemaskine, der skal have ’fuel’ på, og hvor rør kan blive utætte. Der er nogle helt basale og elementære ting, der er de samme, og derfor kan jeg trække meget på den erfaring, jeg har fra arbejdet med F-16. Det er jeg sikker på, at mange af mine kollegaer også kan,” fortæller Anders.

Han lægger dog ikke skjul på, at tilgangen til opgaveløsningen som flymekaniker på F-35 er anderledes. Markant endda. Tidligere var det i overvejende grad via eftersyn og gennemgang, fejl blev opdaget. Sådan er det ikke på F-35. Her er det et it-system, der informerer om selv de mindste skader på flyvemaskinen, og det stiller nye krav til en moderne flymekaniker.

”Hvor vi tidligere var 80 procent mekanikere og 20 procent alt-muligt-andet, så skal vi fremadrettet være 50 procent mekanikere og 50 procent it-kyndige. Man skal ikke være it-ekspert, men profilen for en mekaniker ændrer sig. Man skal stadig kunne bruge en boremaskine, men det skal kombineres med evner til at aflæse og arbejde i it-systemer. Den basale viden fra F-16 er guld værd, men man skal være villig til at lære nyt,” siger han.

Fra fodbold til baseball

Det har naturligvis også været en stor omvæltning for familien at skulle vende sig til et nyt sprog, en ny kultur og omgangskreds. Og det var også nogle af de ting, som Anders var nervøs for inden afrejse, men bekymringerne er sidenhen blevet gjort til skamme.

”Min søn har skiftet fodboldtræningen ud med baseball, og dermed blev fodboldstøvler erstattet med baseballkøller. Det krævede lidt tilvænning i starten, men nu elsker han det. Min datter har også fået nogle rigtig gode venner i den lokale amerikanske folkeskole. At hendes engelske nu er bedre end hendes danske – og også bedre end mit – det tænker jeg, vi lever fint med,” griner Anders.

At komme på afstand fra den travle hverdag og skulle finde en ny rytme har – ud over at skabe nye interesser og sprogkundsaber – også givet familien mulighed for at prioritere samværet på ny.

”Før i tiden gik der meget tid med praktiske gøremål, koordinering og kalenderymnastik, uden at vi rigtig følte, vi var sammen som familie. Herovre er det kun mig, der går på arbejde, og derfor kan vi prioritere anderledes. Når man bliver sat ind i nye rammer, kommer man til at overveje, om man nu gjorde det på den rigtige måde før,” siger Anders.

Første hold er noget særligt

Anders er på det første hold af danskere, der er på Luke Air Force Base, og han er derfor med til at lægge grundstenene for de kommende mange år – og måske årtier – hvor der skal foregå uddannelse og omskoling i den amerikanske ørkenstat.

”Selv om man er et lille tandhjul i et meget, meget stort maskineri, er det selvfølgelig med stor stolthed, at vi er med til at sætte retningen for Danmarks fremadrettede brug af kampfly. Jeg håber og tror på, at det kan være med til at gøre en forskel på langt sigt.”

Sommetider er det dog også vanskeligt og udfordrende at være de første. Meget viden skal opbygges fra start, og relationer skal etableres til både lokale medhjælpere og øvrige partnernationaler, der også holder til på Luke Air Force Base. Det er et krævende miljø, hvor ansvaret og forventninger er store.

”Få dage er ens, fordi vi hele tiden skal afsøge nye græsange. Når vi eksempelvis skal lave vedligehold eller opdateringer, må vi støtte os til de gode folk, vi har omkring os. På den måde trækker vi viden og erfaringer fra dem. Det er et utroligt spændende og fagligt stærkt netværk at være en del af, og man mærker virkelig hvilke muskler, systemet har.”

Anders skal retur til Fighter Wing Skrydstrup om halvandet års tid, men familien har ikke travlt med at komme tilbage til Danmark.

”Efter første rejse til Danmark skulle vi retur til USA. Børnene var selvfølgelig været glade for at se venner og familie, men alligevel sagde de, at nu skulle vi ’hjem til USA’. Det bekræftede mig i, at børnene trives – og det betyder meget, at have styr

på baglandet, når man er væk fra trygge Danmark.”

I løbet af 2022 skal Anders assistere med at modtage yderligere tre F-35-kampfly, således at der efter planen ved årets slutning vil være syv danske F-35-kampfly på basen i Arizona. ✖

Anders og familien inden afrejse mod USA. Familien skal bo i USA i cirka tre år, hvor Anders er udstationeret til Arizona som en del af det danske detachement på Luke Air Force Base. Foto: Privat.

Danmark har indtil videre købt 27 F-35-kampfly.

Forventeligt seks fly vil permanent blive i USA til uddannelse og omskoling.

I løbet af 2022 vil der ske modtagelse af yderligere tre fly, således flåden totalt ved udgangen af 2022 vil bestå af syv fly.

Det danske detachementet på Luke Air Force Base består af piloter, teknisk personel og administration.

FOKUS

Thanh er først rigtigt glad, når regningen er betalt

Når NATO-allierede bruger Danmark som trædesten mod øst, står Thanh i midten af det, der har med Host Nation Support at gøre. Opgaven spænder vidt fra at skaffe indkvartering, forplejning med mere til at bidrage til koordineringen af større troppetransporter.

» **Jeg har kæmpet meget for at blive dansk statsborger, selv om jeg er født og opvokset her og kun har været i Vietnam to gange i mit liv. Med min familiebaggrund har man en interesse i, at det land, man bor i, er et stabilt og sikkert land. Derfor arbejder jeg i Forsvaret.** «

Kaptajn Thanh

H

vis du booker et rockband til at give koncert, skal der som det første være styr på, hvilket grej musikerne skal bruge, og hvad de skal have at spise. Og drikke. Den slags skal stå i en kontrakt, der udfærdiges lang tid før, musikken spiller, og cirka sådan er det også, når Danmark får besøg af tropper fra andre NATO-lande.

Forsvarets logistiske booker hedder Thanh og er uddannet teknisk officer i Flyvevåbnet. Ikke bare det, men hun er også barn af vietnamesiske flygtninge, og gennem hele sin barndom har hun fået indprentet, at ressourcer ikke er noget, der hænger på træerne. Essensen af hendes arbejde er at skabe logistisk overblik og at få enderne til at mødes igennem planlægning. En kontrakt ved navn Statement Of Requirement er hendes vigtigste arbejdsdokument, og for at kunne udarbejde det er Thanh nødt til at få to hensyn til at hænge sammen: Hvilke ydelser NATO-kollelegaerne efterspørger, og hvilke ydelser det danske forsvar kan og vil levere. I et Statement Of Requirement står også, hvor stor en regning, gæsterne kan ende med at få.

"Opgaven er ikke endeligt defineret, før vi har en underskrevet Statement Of Requirement. Jeg laver nogle tjeklister, så jeg kan spørge gæsterne, hvad de har brug for, og sikrer mig, at de selv tager det med, som vi ikke kan skaffe. Jeg er rigtig glad for værktøjer, der kan anvendes til at skabe overblik. For eksempel en prisberegning i Excel, der viser, hvad det vil koste vores gæster, hvis de forlænger deres ophold. Jeg skal være forberedt på lidt af hvert og være omstillingsparat, når opgaven ændrer sig. For det gør den altid," fortæller Thanh.

At have styr på logistikken og økonomien er noget, hun nærmest er opdraget med, mener hun selv. Fornylig så hun et standupshow med den asiatisk-amerikanske komiker Ali Wong, som blandt andet selvironisk konstaterede: "I'm a hoarder cause my mom is from a Third World Country" [Red: "jeg er samler, fordi min mor er fra et udviklingsland"]. Det fik Thanh's mand til at grine højt, for det var et billede, han kunne genkende.

Der er ingen, der sulter

"Det der med at have nok ressourcer... jeg vil ikke sige, at det ligger latent i mig, men det er klart noget, jeg har fokus på. Der er aldrig gæster, der sulter i vores hjem."

Host Nation Support:

Gammel vin på nye flasker

Host Nation Support (HNS) er civil og militær støtte til en allieret nation, der ønsker at benytte sig af en anden allierets territorium og faciliteter.

Støtten omfatter modtagelse af enheder, ophold i landet og transit til den endelige destination. Når den allierede nations enheder har passeret den danske landgrænse, ophører det danske ansvar.

HNS er en disciplin fra den kolde krig, som især er kommet til ære og værdighed igen i takt med en potentiel trussel fra øst. Det fortæller fungerende leder af Host Nation Support Coordination Cell (HNSCC), kaptajn Thanh.

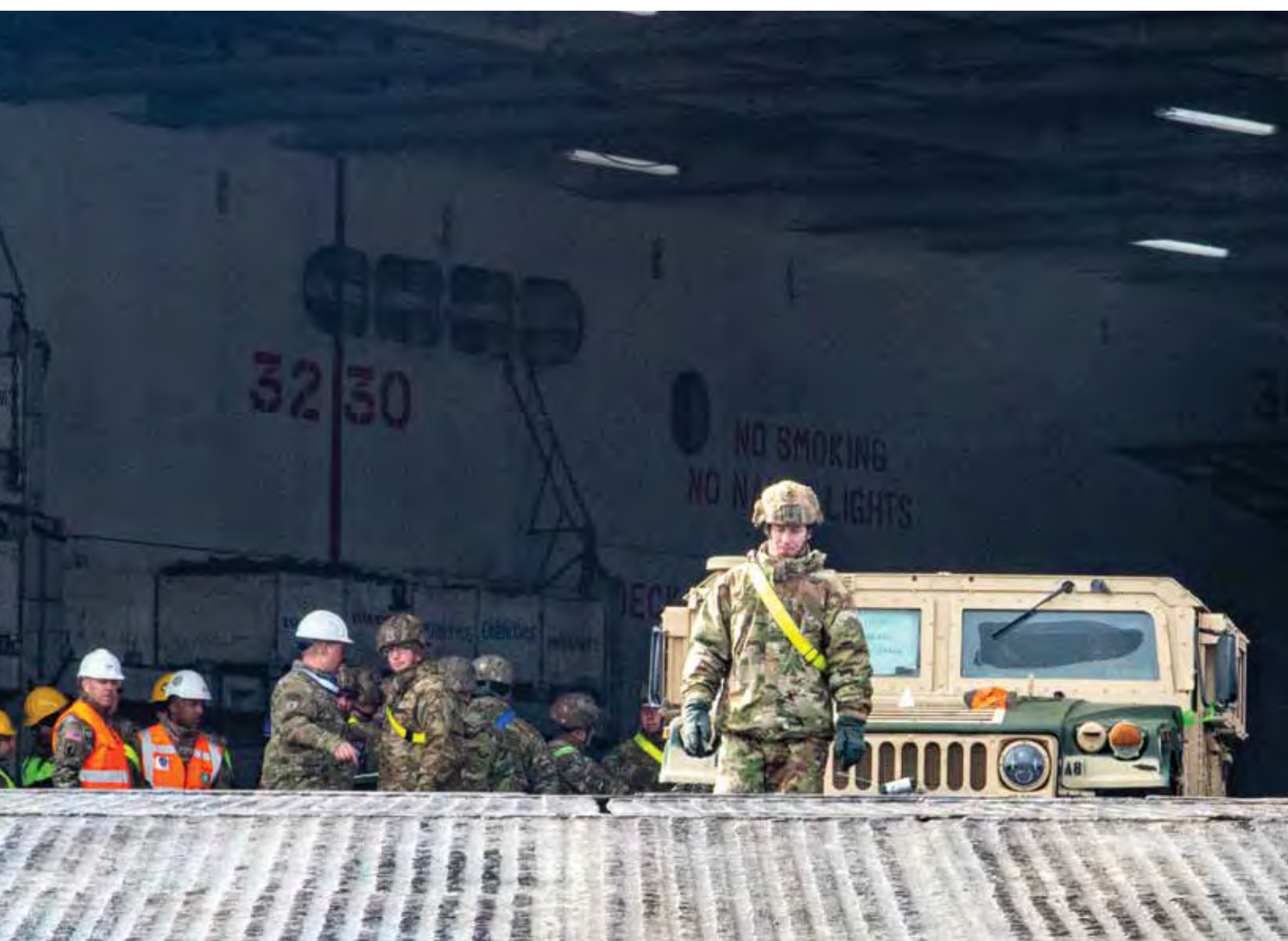
"HNS er selvfølgelig blevet vigtigere i forhold til, hvis Forsvaret i mindre grad skal ud i verden, og i stedet lade verden i form af NATO-tropper komme til os. Sådan var det under den kolde krig, så HNS er i virkeligheden gammel vin på nye flasker. Til gengæld er der ikke samme ressourcer eller lige så meget personel, som under den kolde krig til at løse opgaven."

Thanh har selvfølgelig fulgt med i nyheden om et større dansk-amerikansk samarbejde på dansk jord. Om samarbejdet betyder, at der kan komme større ledelsesfokus på hendes opgaver, tænker hun ikke over.

"Hvis for eksempel amerikanerne fik deres egen base og skulle styre den selv, er det nok meget begrænset, hvor stor betydning det får for mig. Hvis der derimod kommer flere opgaver ind, skal vi måske dimensioneres anderledes, og det er min chef opmærksom på. Om der er større eller mindre fokus på HNS er umiddelbart lige meget for mig. Jeg går på arbejde, løser mine opgaver og er stolt og glad for det."

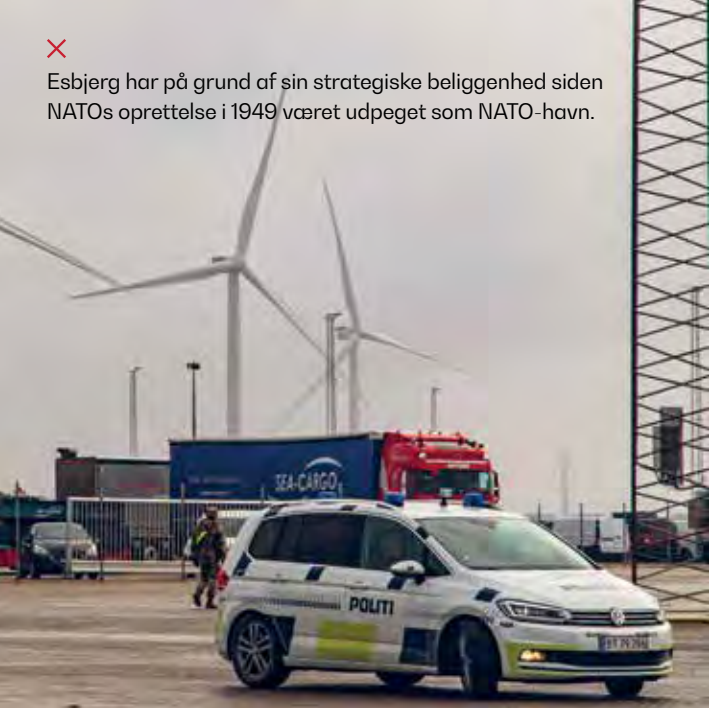

Den 6. april landede 300 amerikanske pansrede køretøjer og materiel fra 3rd Armoured Brigade Combat Team til Esbjerg Havn. Danmark ydede værtsnationstøtte (Host Nation Support) som en del af amerikanernes rejse til længe planlagt øvelsesaktivitet i Polen.

Esbjerg har på grund af sin strategiske beliggenhed siden NATOs oprettelse i 1949 været udpeget som NATO-havn.

Denne evne har indtil videre ført hende til Operationsstabs logistiksektion, J4, som fungerende leder af Host Nation Support Coordination Cell (HNSCC), der koordinerer Real Life Support og logistik. Transportforskydningen og sikkerhed for udenlandske styrker ligger i Operationsstabs J3, der står for landoperationer i elementet National Movement Coordination Cell (NMCC). Thanh er med til at koordinere, når amerikanske tropper har brug for at blive landsat i Esbjerg og rejse igennem Danmark for at ende i for eksempel Polen, som det var tilfældet med transporten af 300 køretøjer fra 81. Stryker Brigade gennem Danmark i juni sidste år.

Opgaver af denne type er store og komplicerede, for der skal mange forskellige civile og militære styrelser samt myndigheder til at løfte opgaven. Politiet, Hæren, Søværnet og Flyvevåbnet skal involveres. Hjemmeværnet støtter også operationen. Trafikstyrelsen skal måske orienteres, så transport inden for den danske grænse foregår gnidningsfrit, og selv det lokale cafeterias personale skal have at vide, hvis de skal lave ekstra mad.

"Grundlæggende skal vores gæster have et sted at spise, sove og arbejde. Soldaterne skal derudover kunne træne og dyrke idræt, så de skal også gerne have adgang til velfærdsområder. Det var en ret stor udfordring under besøget af 81. Stryker Brigade sidste år, blandt andet fordi coronarestriktioner betød, at de ikke måtte blande sig med danskere. Besøget endte også med at blive udsat en måned, og den slags ændringer betyder meget, når vi skal bruge Hjemmeværnet, for de er jo frivillige. Sidste år var vi så heldige i forhold til indkvartering, at de værnepligtige lige var blevet sendt hjem, så vi havde masser af plads."

Ændrede planer giver ekstraarbejde

Når en plan bliver ændret, får Thanh en masse ekstraarbejde, men det har hun det godt med.

"Jeg synes, at det er vildt spændende, når der sker mange forskellige ting på forskellige tidspunkter, og jeg så kan hoppe med på vognen og hjælpe med at få løst opgaven."

At hun i kraft af sin stilling kan hjælpe Forsvaret og dermed Danmark er vigtigt for hende.

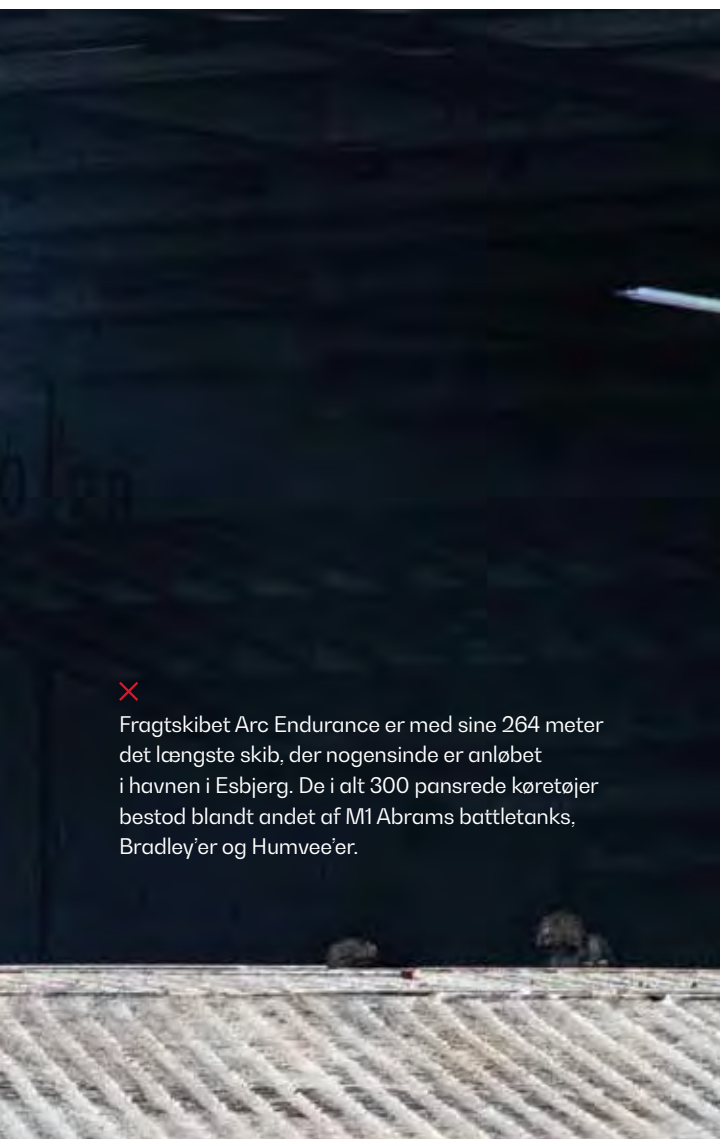
"Jeg har kæmpet meget for at blive dansk statsborger, selv om jeg er født og opvokset her og kun har været i Vietnam to gange i mit liv. Med min familiebaggrund har man en interesse i, at det land, man bor i, er et stabilt og sikkert land. Derfor arbejder jeg i Forsvaret."

Hendes bedste arbejdsdage er, når hun kan sætte en tyk streg under, at alt papirarbejde er løst, og har kontrollet, at NATO-kollegaerne har betalt for deres ophold.

"Jeg er mest glad, når jeg kan se frugten af vores arbejde. Det kan jeg, når alle har leveret en indsats, gæsterne er ude af landet igen, og regningen er betalt."

Fragtskibet Arc Endurance er med sine 264 meter det længste skib, der nogensinde er anløbet i havnen i Esbjerg. De i alt 300 pansrede køretøjer bestod blandt andet af M1 Abrams battle tanks, Bradley'er og Humvee'er.

"Folk bliver drænet på en helt anden måde"

En sikkerhedspolitisk ophedet situation giver øget behov for at mestre dykning i kolde egne. Søværnets Dykkertjeneste har været i Norge for at øve "cold weather environment training".

Søværnets Dykkertjeneste (SDT) har som speciale at sikre havne, kajanlæg og skibe mod miner. Nogle af disse havne og kajanlæg i kongeriet ligger i Arktis, nærmere bestemt i Grønland. Det kan i lyset af den aktuelle sikkerhedspolitiske situation derfor blive en mere hyppig opgave for SDT at operere under havoverfladen i disse arktiske egnes kolde vand.

Det er ikke noget nyt, at dykkerne i dykkertjenesten skal mestre koldt vandsdykning, men måske bliver denne disciplin noget, der får større prioritet fremover, vurderer Mathias, der er operationsofficer i Søværnets Dykkertjeneste.

"Det kan være, at vi skal sikre havne i Grønland, for eksempel inden egne eller allierede skibe går i havn," siger han.

Dykkere fra SDT var tidligere i år i Norge for at gennemføre "cold weather environment training", noget som nordmændene har stor erfaring i qua et koldere miljø. Det skete under øvelsen Arctic Specialist 22, som havde deltagere fra Danmark, Norge og USA.

Varmt vand i handskerne

Operationsofficeren Mathias fortæller, at der er mange forholdsregler og ændrede procedurer, når man dykker i koldt vand. Noget af det første, der bliver påvirket i koldt vand, er hænderne. Når de bliver meget kolde, mister man finmotorikken, og dykkeren har derfor sværere ved at håndtere sit udstyr ordentligt.

"Vi prøver at modvirke det med specielt udstyr og ved blandt andet at hælde varmt vand i handskerne, inden vi går ned. Alligevel vil det tidsrum, hvor man kan operere effektivt, altid være kortere i koldt vand.

Det skal man lære, træne og kunne tage højde for i alle faser af operationen," siger han.

Også overfladepersonellet i gummibåden er mere udfordret i kolde egne. Faktisk er det dér, der er koldest. Vandet er tre-fire plusgrader, men over vandet kan der være minus 20 og blæsende. Så fokus under planlægningen skal både ligge over og under overfladen.

"Folk skal lære at mærke på egen krop, hvordan kulden påvirker dem, og hvordan man agerer og opererer, når det er meget koldt. Folk bliver drænet på en helt anden måde," siger Mathias.

Landjorden er den største fare

Under øvelsen udvekslede deltagerne fra de tre nationer viden om udstyr og procedurer, som kan modvirke kulden. Bedre handsker, hætter og muligheden for varmedragter, der er elektrisk opvarmet via batteri, og overtræk til støvlerne, så man kan holde varmen i båden og stå fast, når det er glat.

Mathias fortæller, at der under Arctic Specialist 22 i høj grad var fokus på lavpraktiske færdigheder, såsom at færdes på land i meget glat og ufremkommeligt føre – særligt med tungt udstyr. Kombinationen

» **At dykke på 60 meter med sprængstof i isfyldt vand er farligt, men det har vi styr på og prøvet før. Så under denne øvelse finder der også stor læring sted i forhold til, hvordan man begår sig på land i et arktisk miljø.** «

Mathias, operationsofficer

- ✗ **Dykkerdragt:** Under danske og arktiske forhold vil dykkeren altid bruge tørdragt. Kun under rigtig varme forhold (30+) kan anvendes våddragt eller lignende.
- ✗ **Underbeklædning:** Dykkeren må hverken fryse eller svede under sine opgaver, hvilket stiller store krav til underbeklædningen. Her anvendes specielle heldragter lavet til dykning i koldt vand.
- ✗ **Maske, handske og hætte:** I koldt vand kan dykkeren bruge helmaske fremfor halvbrille, hvilket holder ansigtet fri fra kontakt med det kolde vand. Handskerne er tykkere end normalt og har kun tre fingre for at holde på varmen. Hætten vil også være tykkere end normalt, og nogle vælger at dykke med tørhætte.
- ✗ **Skridsikre sko/overtræk:** Dykkeren er iført store forede overtræksstøvler for at holde varmen. Det er vigtigt, at dykkeren kan stå fast på glatte overflader. På støvler anvendes gummiovertræk med pigge - såkaldte sydostjern.

af vand, is og sne gør alle overflader utroligt glatte, og når dykkeren for eksempel skal fra kajen og ned i gummibåden, er der stor risiko for at ødelægge udstyr, som er sensitivt, dyrt og kritisk for opgaven. Ikke mindst er der stor risiko for, at dykkeren selv kommer til skade, fortæller Mathias.

"Faktisk ser vi oftere faldskader på land end skader under vand. Det er især håndled, knæ og haleben. At dykke på 60 meter med sprængstof i isfyldt vand er farligt, men det har vi styr på og prøvet før. Så under denne øvelse finder der også stor læring sted i forhold til, hvordan man begår sig på land i et arktisk miljø."

Af sikkerhedsmæssige hensyn er Mathias anonymiseret.

BESTEMMELSE FOR MILITÆR FYSISK TRÆNING OG IDRÆTSVIRKSOMHED I FORSVARET

(August 2021)

10.2 Understøttelse af det operative virke.

Forsvarets idrætsaktiviteter består af breddeidræt og eliteidræt. Både breddeidrætten og eliteidrætten

har elementer af militær fysisk træning i sig, hvilket sammen med idrætsvirksomheden i sig selv understøtter Forsvarets operative virke, hvor det at have fokus på egen fysik er en nødvendig, men også naturlig del af ens daglige virke.

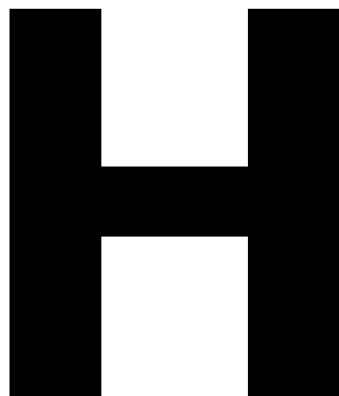
10.3 Idrætsmæssig aktivitet i arbejdstiden.

Forsvarets personel kan efter chefens bestemmelse anvende arbejdstid til at planlægge, deltage i og gennemføre Forsvarets idrætsaktiviteter. Denne virksomhed må ikke medføre optjening af merarbejde.

Verdensmester:

”Man har glemmt værdien af idræt”

Sara Hjalagers ambition er at sprede sin passion for idræt til flere i Forsvaret. Hun arbejder blandt andet for at øge mulighederne for at røre sig i arbejdstiden.

åndgranaten sidder lige, hvor den skal – nemlig i den inderste ring på banen. Det samme gjorde de foregående. Året er 2018, og flyverkonstabel Sara Hjalager er ved at lave en enestående præstation til verdensmesterskaberne i militær femkamp i Østrig. Barndommens mange timer i jyske håndboldhaller har båret frugt. Pointene fra disciplinen kast med håndgranat betyder, at hun må begynde et helt minut foran nummer to i disciplinen løb. Sara Hjalager vinder med syv sekunder ned til den første forfølger og kan helt sensationelt kalde sig verdensmester i militær femkamp. En disciplin, som kineserne ellers havde domineret igennem det seneste årti.

I dag lakker karrieren mod enden for den 32-årige femkæmper, men passionen for idrætten lever ufortrødent videre. Sara Hjalager arbejder i dag som idrætsskordinator hos Center for Militær Fysisk Træning (CMT), som ligger under Forsvarets Sanitetskommando.

Missionen er klar: Flere ansatte i Forsvaret skal kende til mulighederne for at dyrke idræt i Forsvaret.

”Jeg vil gerne vise folk de muligheder, som der er i Forsvaret for at dyrke idræt, men der er desværre mange, der ikke kender til dem,” fortæller Sara Hjalager.

Idræt trukket fra medarbejdere

I august sidste år kom der en ny bestemmelse for alle ansatte i Forsvaret, som giver lov til at dyrke to timers motion om ugen i arbejdstiden, såfremt tjenesten tillader det, og at det ikke medfører merarbejde.

Sara Hjalager opfordrer stærkt til, at alle gør brug af den nye mulighed, som i mange år har været afskaffet.

”Hvis vi ser bort fra de seneste 10 år, har idrætten været en stor del af det at være ansat i Forsvaret. Det har været noget af det, som gjorde Forsvaret til en unik arbejdsplads, men så blev det taget fra

medarbejderne. Alle idrætsofficererne blev fjernet, så nu hedder det træningsvejledere, og de står primært for militær fysisk træning. Så det vil sige, at der ikke rigtig er noget, der hedder idræt mere.”

Selv om Sara Hjalager er positiv for den nye træningsmulighed til medarbejderne, så er det hendes fornemmelse, at meget få bruger den.

”Det er lidt et fortolkningsspørgsmål, om tjenesten tillader træning i arbejdstiden. Det er min fornemmelse, at der bliver løbet rigtig stærkt rundtomkring i Forsvaret, og så bliver træning ikke prioriteret, når kampvognen skal nå at blive klar til næste øvelse,” siger hun.

Vigtigt i forhold til fastholdelse

Sara Hjalager peger på, at Forsvaret har glemt værdien af idræt og opfordrer alle chefer til at tænke det ind i hverdagen, for der er mange positive nytteværdier i form af øget trivsel, som man kan tage med, hvis medarbejdere er aktive i dagligdagen.

”Forsvaret er rigtig god til at rekruttere, men knap så god til at fastholde. Hvis vi nu kunne lokke med idræt i arbejdstiden, så havde vi et ekstra gode, som kunne fastholde nogle medarbejdere i længere tid,” siger Sara Hjalager, der selv fremhæver muligheden for at dyrke sin idræt som et trækplaster i forhold til Forsvaret som arbejdsplads.

Værnepligt blev startskud

Næste sommer stopper hun på landsholdet i militær femkamp. Dermed trapper hun ned fra et endda meget aktivt liv. Som barn dyrkede hun alle de sportsgrene, hun kunne komme til med håndbold og fodbold som de primære discipliner. Passionen for fysisk aktivitet fik nyt liv, da hun i 2012 blev værnepligtig ved Jydske Dragonregiment. Det blev startskuddet på en karriere som femkæmper, der kulminerede ved VM i Østrig i 2018.

Hun har ad flere omgange været i Forsvaret og har desuden taget en kandidat i idræt.

Hensigten med hendes arbejde er på lang sigt både at øge synligheden af den militære idræt og at arbejde med at gøre ovennævnte bestemmelse klar og tydelig, så cheferne er bevidste om vigtigheden af idræt i det hele taget.

Hun peger også på, at organiseringen af tilbud skal blive bedre. Blandt andet i kraft af et tættere samarbejde med Dansk Militært Idrætsforbund (DMI).

”DMI og CMT kører to parallelle spor. Nogle gange overlapper vi, andre gange kører vi i hver vores retning, men det er to organisationer inden for Forsvaret, som har den præcis samme interesse,” siger Sara Hjalager.

»Forsvaret har givet mig mulighed for selv at være opsøgende og tage initiativ til at gøre idrætsstilbuddene bedre.«

Sara Hjalager
Idrætskoordinator hos Center for Militær Fysisk Træning (CMT)

Hun arbejder derfor på et samarbejde mellem de to organisationer, så slutt tilbuddet hos de ansatte i Forsvaret kan blive bedre. Især lokalt.

”En af mine arbejdsopgaver er at øge synligheden for de militære landshold og for de store motionsevents, som vi udbyder som for eksempel DHL. Noget, jeg i stigende grad brænder for, er desuden at øge tilbuddene ude lokalt, så det bliver mere interessant at dyrke idræt i hverdagene,” siger Sara Hjalager.

Det skal blandt andet ske ved at skabe flere muligheder og større synlighed for det, der bliver udbudt. Hvordan det skal ske i fremtiden er blandt andet op til hende. Friheden i jobbet er vigtigt for hende.

Den tidligere verdensmester motiveres i det hele taget ved den store medbestemmelse, som hun oplever i sit job.

”Forsvaret har givet mig mulighed for selv at være opsøgende og tage initiativ til at gøre idrætsstilbuddene bedre. Jeg kunne sagtens bare køre drift, men min passion består i, at jeg gerne vil gøre de ting, vi udbyder, endnu bedre. Dermed er jeg også i meget stor grad med til at skabe min egen stilling.” 🌱

Sporten binder soldaterne sammen

Med en ny strategi vil Dansk Militært Idrætsforbund aktivere dets medlemmer og introducerer i år e-sport. For idrætsaktiviteter er ikke kun til for at give sved på panden, men også for at styrke sammenholdet blandt Forsvarets medarbejdere.

Dansk Militært Idrætsforbund (DMI) vil med en ny strategi øge deltagelsen blandt forbundets medlemmer samt ved dets stævner. Og her er det særligt vigtigt at få de unge konstabler og sergenter med.

"Ved DMI's stævner handler det om at have det sjovt og samtidig samle på gode oplevelser sammen med andre soldater, der til daglig har andre opgaver, uddannelser, ansvar og fagligheder. Vi kan dyrke vores fælles værdier som soldater til stævnerne, som også giver os et afbræk fra vores travle hverdag. Dét styrker både den enkelte soldat og Forsvaret som helhed," siger Jonas Windum, der er bestyrelsesmedlem i DMI. Til daglig er han premierløjtnant i Den Kongelige Livgarde.

DMI's strategi skal sørge for at udbrede kendskabet til forbundet og puste liv i de mindre aktive lokale idrætsforeninger, så flere deltager i stævner, og der dermed kan komme nye skinnende trofæer i de gamle pokalskabe rundtomkring på garnisonerne i Forsvaret.

Jonas Windum mener, at sporten skal binde Forsvarets medarbejdere sammen og styrke sammenholdet og dermed også fastholdelsen. Ikke bare

✕ **Jonas Windum, premierløjtnant**
Foto: Simon J. Elbeck

internt i enhederne, hvor DMI fortsat har planer om at støtte de ildsjæle, der driver de lokale idrætsforeninger. Men også på tværs af værnene. Og så er det ikke kun fysisk træning, der er

målet, når soldaterne møder til DMI's idrætsaktiviteter og -stævner, påpeger han.

Korpsånd som mål

Ud over et fortsat fokus på at skabe sociale fællesskaber for veteraner samt på at være specialforbund for de militære idrætsgrene biatlon orientering, feltsport og militær femkamp, introducerer DMI også nye sportsgrene i år. Heriblandt e-sport som Counter Strike og Fifa.

Jonas Windum er klar over, at folk, der gamer, møder fordomme om, at "de bare er nørder i en kælder".

Men han vil lige så gerne have, at soldaterne stolt beretter om at være Forsvarets bedste Counter Strike-spillere, som at de har vundet weekendens fodboldstævne.

"Idrætsaktiviteter skal ikke kun måles i fysisk udmattelse, men på hvor meget vi kan styrke kulturen og korpsånden ved dem," siger han.

DMI afholder e-sportsstævne
den 4. til 6. november 2022 i Slagelse.

Skæg historie

Ansichtsbehåring har været af og på soldater igennem 2.000 år. Mens fuldskæg har været udtryk for mandighed, har det modsatte været udtryk for civilisation og hygiejne. I dag har Forsvaret generelt dog slækket kraftigt på sine holdninger til, om det ene eller andet er foretrukket.

Feltbarbering. Ordet vækker formentlig minder hos de fleste mænd, der har været rekrutter. Følelsen af at stå i en fugtig granskov en novemberdag og rive op i det yderste hudlag med en skraber dyppet i iskoldt vand fra hjelmen er i sig selv ikke rar, men meningsløsheden i øvelsen slår i hvert fald overtegnede som endnu værre. Dels fordi den senpubertære hud under min rekruttid ved II Sjællandske Livregiment, 1993, slog kontra med bumser, og dels fordi min skægvekst slet ikke kunne følge med den daglige skraben. Feltbarbering var med andre ord ikke noget, der fik mig til at se mere soigneret ud.

At mandlige rekrutter skulle og stadig skal igennem et sådant ritual, kan vi bebrejde romerne. Det fortæller kulturhistoriker Mikkel Venborg Pedersen, der er seniorforsker, ph.d. og dr.phil. ved Nationalmuseet.

”Den romerske soldat var i det meste af rigets lange historie glatbarberet, hvilket man så som symbol på hygiejne, disciplin og civilisation. Modsætningen var selvfølgelig barbarerne, hvilket ifølge romerne var alle andre, grækerne undtaget,” fortæller Mikkel Venborg Pedersen.

Den dag i dag forventes alle værnepligtige mænd – medmindre man ved ankomst har skæg eller har søgt om tilladelse til at anlægge et sådant – at stille nybarberede hver morgen. Men sådan har det ikke altid været. Ifølge Mikkel Venborg Pedersen er der grundlæggende to forståelser af skæg i Europa: Den nævnte romerske og så den germanske, som har sine rødder i, at det, der er fysiologisk enestående for manden i forhold til kvinder og børn, er evnen til at gro skæg. Derfor er en nærliggende tanke, som vi også kender den fra Bibels historie om Samson, at mandens virilitet og styrke tænkes at sidde i håret og skægget. Endelig har skæg overalt været forbundet med gamle mænds visdom.

Jægere med skæg

Går man 200 år tilbage, var der anderledes forventninger til de værnepligtige end i dag. Da værnepligtige dengang for eksempel mødte ind til tjeneste ved Aalborg Kaserne, blev de fordelt på regimentets tre ty-

per af kompagnier: Jægerkompagniet, grenadererne og musketererne. Jægerkompagniet, svarende til hvad der i dag er let opklaring, fik lov at vælge først og tog ”de smukkeste og mest velbyggede folk”, som det hed dengang. Med i vurderingen var, om de havde kraftig skægvekst. Ved regimentet måtte kun jægerne bære overskæg og hageskæg. Næste i rækken var grenadererne (stormsoldat og granatkaster), der måtte bære overskæg, og resten – angiveligt de splejsede med ringe skægvekst – endte som glatragede musketerer (geværskytte). Desto mere skæg du havde, desto mere værdifuld en kriger blev du anset for at være.

De to skægopfattelser har det med at skifte afhængigt af de aktuelle værdier i samfundet. I min værnepligtstid for eksempel var den Kaptajn Haddock-lignende seniorsergent med få undtagelser blandt rekrutterne den eneste med ansichtsbehåring i hele Stabseskadronen i Slagelse.

Præcis sådan var det også i hærchefsergent Henning Bæks værnepligtstid i 1986.

”Jeg tror, seniorsergenten brugte sit skæg til at illustrere modenhed og erfaring. Ikke at jeg selv nogensinde har haft skæg – andet end i ferier,” konstaterer han.

Hærchefsergent **Henning Bæk**

Det individuelle smitter af på soigneringen

I dag ser Henning Bæk meget mere skæg rundtomkring, og det er der flere grunde til, mener hærchefsergenten.

”Det begyndte vel sådan rigtigt med professionaliseringen af Hæren i 2003 og mest markant efter 2008, da vi havde de rigtig hårde missioner.

I hele ønsket om professionaliseringen kom der en langt større involvering af den enkelte soldat i forhold til kravene om, at den personlige udrustning er tiptop, og at man har større valgfrihed og for eksempel har mulighed for at købe sine egne støvler. Det individuelle

Hærens uniformsbestemmelser, FKOBST H.628-1 2020-09

1.4 Soignering

Personlig soignering er en del af Hærens standard, når uniformer bæres.

- Hår samles i knude, fletning eller hestehale i nakken, når håret har en sådan længde, at en af ovenstående tre muligheder kan anlægges.
- Hår og skæg skal tilpasses efter den operative situation, så våben og udrustning kan anvendes efter forskrifterne og sikkerhedsmæssigt korrekt.
- Anlagt skæg skal være plejet og trimmet. Såfremt skæg ikke er anlagt, skal man være barberet ved arbejdstids påbegyndelse.

Undtaget fra bestemmelsen er Den Kongelige Livgardes Vagtkompagni og Uddannelsesbataljon, Gardehusarregimentets Hesteskadron, Ingeniørregimentets EOD-personel og Trænregimentets Militærpoliti.

Søværnet og Flyvevåbnet har ikke soigneringsbestemmelser, men reglerne om, at værnepligtige mænd som udgangspunkt møder glatbarberede, gælder også her.

✖ LILHOLT

Geospecialist, konstabel Lilholt har haft skæg – endda ganske kraftig skægvekst – siden 9. klasse.

Det sad på ham hele hans gymnasietid. Da han som 18-årig aftjente sin værnepligt ved Den Kongelige Livgarde, var det derfor oplagt for ham at søge om tilladelse til at bære skæg. Den fik han så og blev dermed eneste garder i 1. Kompagni med hår i

ansigtet. Glæden varede dog kun nogle uger.

"Der var en oppefra, der tænkte, hvem fuck går rundt med ukrudt i ansigtet. Det skal ikke udstilles på Amalienborg. Og fair nok, når de andre er glatbarberede, men det var ikke rart. Jeg kan barbere mig om morgenen, og om aftenen var der allerede stubbe, som kradsede mod sådan en snydekra ve i den blå vagtuniform. Men det overlever man jo." For Lilholt er hans skæg en del af hans udseende. Lidt som hvis man har et ar eller en stor næse, man heller ikke lige kan fjerne.

Hans venner kan simpelthen ikke genkende ham uden et stort rødt skæg.

"I det rette lys kan man se det på flere kilometers afstand," konstaterer han selvironisk og fortsætter: "Jeg tror, der er mange mænd, der er forfængelige. I uniform kan man jo ikke gå med halskæder, armbånd og lignende, så jeg plejer at sige, at skægget er mandens smykke." Lilholt er netop vendt hjem fra mission i Kosovo, og i samarbejdet med udenlandske soldater fra blandt andet Polen og Ungarn gav skægget ham en fordel.

"Der kunne godt være lidt problemer med at udtale danske navne, men det var nemt at spørge efter *Red Beard*," fortæller Lilholt, som blandt andet af sin far får at vide, han altid kan falde tilbage på en rolle i tv-serien *Vikings*. At holde sit – efter eget udsagn forvirrede – skæg, der stritter i alle retninger, kræver nærmest mere arbejde for ham end at barbere sig. "Det kommer nemt til at se sløset ud. Efter ni dage på øvelse er der ikke noget bedre end at komme hjem og få styr på det."

Eksperten:

Mikkel Venborg Pedersen, er ph.d. i europæisk etnologi og dr.phil. i kulturhistorie. Forfatter til blandt andet bøgerne *Moden i Danmark gennem 400 år* (to bind) og *Den perfekte gentleman*.

Foto: Gads Forlag.

◊→ smittede også af på soigneringen. Samtidig kom mange udsendte til at bo i lejr med specialoperationsstyrker, som jo kan løse alverdens udfordringer, og der har mange nok spejlet sig i deres udtryk, som ofte var noget med langt hår og skæg. De har så igen måske spejlet sig i de amerikanske specialoperationsstyrker. Der er så også noget praktik i, at det på en mission ikke altid er lige nemt at møde glatbarberet,” fortæller Henning Bæk.

Samtidig var skæg en egenskab, der var lagt op til i de missionsforberedende kulturforedrag, soldaterne fik særligt i oo'erne. Det hed sig, at det var nemmere at være i god kontakt med den ofte skæggede lokalbefolkning, hvis man som dansk soldat selv havde lagt skraberen fra sig.

”Det var noget, der blev efterspurgt. Personligt tror jeg ikke, det havde den store betydning i forhold til lokalbefolkningen. Jeg har ikke selv haft skæg under mission. Men der er da nogle, der har troet på det,” siger han.

Nej til stregtegninger

Ved tre af sine egne syv udsendelser har Henning Bæk haft rollen som hygiejnebefalingsmand, og han har aldrig oplevet at måtte påtale sjusket soignering. Derfor har han, da han af den daværende chef for Hæren i 2018 fik opgaven at opgradere uniformsbestemmelserne, indføjet et afsnit om soignering, der giver tilladelse til enhver type ansigtsbehåring. Forudsat selvfølgelig at skægget ikke er i vejen for opgaveløsningen som for eksempel våbenbetjening eller det at kunne iføre sig en CBRN-maske, der slutter tæt. Bestemmelsen er lavet for at illustrere en moderne tilgang til individet.

”Jeg er stor tilhænger af, at vi spejler os i samfundet. Vi har i lighed med vores skandinaviske og hollandske kollegaer en meget lille hær og snarere end at have disciplin for disciplinens skyld, som Forsvaret tidligere har haft, forsøger vi at skabe mening med det, vi laver. Det er anderledes med for eksempel den amerikanske hær, hvor man er 500.000 soldater og har et meget stort rekrutteringsgrundlag. Da vi lavede afsnittet om soignering i uniformsbestemmelserne, var der flere, der foreslog, at vi skulle have guidende stregtegninger til, hvordan et skæg forventes at se ud. Det var jeg meget imod. Jeg har tillid til, at enhver professionel soldat kan tænke selv og først og fremmest indretter sig efter, om man kan løse sin opgave.”

Guillotinen og den store skægtid

Skægget kan både være autoritært og oprørsk. Under oplysningstiden (cirka 1690-1789) var det glatragede (civiliserede) look enevældigt blandt eliten. Det varede til den franske revolution, hvorefter man(d) skulle gøre alt for at adskille sig fra eliten, som jo netop havde fået hovedet kappet af, og derfor kom skægget igen til ære og værdighed. 1800-tallet var den store skægtid, hvor det vilde revolutionshår og -skæg igennem århundredet blev afløst af det mere autoritære, men dog stadig voldsomme overskæg. Gerne tilsat enorme bakkenbarter.

Moden dikterede store overskæg, der blev vokset for at kunne holde formen. Skægbindet måtte opfindes, så man ikke vågnede med knækket cykelstyr.

Først efter første verdenskrig blev det glatte look igen moderne. Soldaterne drog i krig med store velplejede overskæg og vendte hjem uden. Dels var der noget praktik i, at man i en mudret skyttegrav hverken kan pleje sit skæg eller iføre sig sin livsnødvendige – skulle det desværre vise sig – gasmaske. Nok så vigtigt kom afslutningen af første verdenskrig til at indvarsle en gennemgående kulturforandring. Industrialiseringen buldrede frem, kvinder deltog mere i samfundslivet og fik stemmeret, Europas fire gamle kejserriger var alle bukket under, og Rusland skulle genskabe samfundet på ny efter revolutionen i 1917.

”Den gamle verden sluttede, og fordi første verdenskrig var så frygtelig, forsvandt troen på autoriteter. I hvert fald for en tid. I stedet blev idealet den drengede, legende mand. Og han havde ikke stort skæg. For det havde hans far,” fortæller Mikkel Venborg Pedersen. Han peger på, at når skægget i dag er blevet populært blandt både de helt unge og de knap så unge, er det snarere end historien om oprør eller ej mest udtryk for, at moden dikterer et tøjsnit, der er ret ens for kvinder og mænd.

”Vi ser et ret blandet modebillede. Det almindelige modebillede for mænd har mange feminine træk. For eksempel blomster eller farver, som man for 20 år siden ville opfatte som decideret feminine. Skægget er en modvægt til det, for øvrigt en tanke, man også havde omkring 1900 i de store overskægs tid. Generelt kan man sige, at verden nu som i tiden omkring 1900 og særligt efter første verdenskrig er i opbrud, og det efterlader manden i konstant søgen efter identitet,” siger Mikkel Venborg Pedersen.

Misundelige amerikanere

Samfundet udvikler sig, og militæret følger med. Gradvist. I september 2019 fik de ansatte i Royal Air Force for første gang i 101 år lov til at gro et fuldskæg. Tidligere var kun overskæg tilladt. Ændringen skete både af hensyn til rekruttering og et ønske om større mangfoldighed. Det amerikanske forsvar generelt tillader dispensation fra soigneringsbestemmelser af religiøse hensyn og bliver konstant udfordret af soldaterne. Blandt andet lykkedes det i 2018 en ansat i det amerikanske militærpoliti at anlægge sig fuldskæg med henvisning til sin asetro.

Hærchefsergent Henning Bæks generelle holdning til skæg er, at det ikke på samme måde som tidligere er repræsentativt i forhold til, om man virker soigneret eller ej. Derimod er det vigtigt, at Forsvaret i forhold til personligt udtryk er ret så rummeligt, mener han.

”Jeg har fra møder i USA oplevet, at man der er ret misundelige på, at individet får lov til at bestemme så meget i det danske forsvar. Jeg synes selv, det er rigtig fint, at soldater har skæg. Så længe det er plejet.” ✨

✗
Tipu Sultan

Historien om det "britiske" overskæg

Overskægget er for mange et symbol på den britiske *officer and gentleman*. Oprindelsen kommer dog fra englændernes fjender. Først ottomanerne og senere franske soldater, der efter revolutionen havde droppet det glatragede look, anlagde sig overskæg som afskrækkelsesvåben – en vane, der blev overtaget af visse af englænderne. Det samme skete i Indien, hvor overskægget blev anset for at være symbol på styrke og visdom. Regenten af det sydindiske kongerige Mysore, Tipu Sultan (1750-1799), var svoren fjende af East India Company og kæmpede mod firmaets hær, der i praksis også var den britiske hær. Sultanen hånedes af de britiske tropper og deres glatbarberede udtryk ved at udsmykke sit palads med vægmalerier af besejrede engelske fjender – blandt andre oberstløjtnant William Baillie – med en finger i munden som et barn. Om hånen var udslagsgivende er nok for meget sagt, men i 1831 var overskægget så udbredt blandt britiske soldater, at det blev tilladt i først regimentet 16th Lancers og siden ved andre tjenestesteder. I perioden 1860-1916 var overskægget ligefrem påbudt i den engelske hær. Som der stod i *The King's Regulations*, bestemmelse nummer 1695m: "...The chin and the under lip will be shaved, but not the upper lip. Whiskers if worn will be of moderate length."

✗ MET

At der er signalværdi i ansigtsbeholdning, kan F-16-piloten MET skrive under på.

Han har selv på sine missioner (Baltic Air Policing 2014 og 2018, Irak 2015) anlagt sig et prangende overskæg ud af respekt for sin helt, flyvereset Robin Olds, der var kendt som virkelighedens Maverick. Robin Olds var et flyveres fra anden verdenskrig og Koreakrigen, men en oprørs natur

satte gang på gang en stopper for hans karriere. Vietnamkrigen og – viste det sig – et behov for igen at kunne vinde luftdueller betød, at Robin Olds blev trukket ud af sin mølpose, og det med stor succes. Det nordvietnamesiske luftvåben blev hurtigt besejret af Robin Olds og hans folk. Flyveresets eget ego derimod var ikke til at knægte. Stik mod reglementet om ingen eller beskeden skægvekst iværksatte Robin Olds en stille, men meget tydelig protest mod systemet: Et vokset overskæg – som blev efterlignet ikke bare af hans egne underordnede, men også af

jagerpiloter i hele verden. "Robin Olds blev aldrig skudt ned, og derfor blev hans overskæg omtalt som *bullet proof*. Hvis man har sådan et, er man sikker på at komme helskindet hjem. Når jeg har anlagt mit, er det nok mere som en hyldest til de gamle koryfæer. Men det at ændre sit udseende, når man er på mission, er også en måde at signalere over for sig selv, at man ikke er helt den samme, som man er derhjemme. På mission er det et andet univers, man befinder sig i, og måske bliver folk sprængt i stumper og stykker omkring en. For mig passer det måske meget godt,

✗
Robin Olds

at jeg i fremmede omgivelser med andre normer og regler også ser anderledes ud, når jeg kigger mig i spejlet. Så kan man tage det af og blive sig selv igen, når man kommer hjem," siger MET.

Da den glatte kind blev allemandseje

Indtil begyndelsen af det 20. århundrede var en glat kind, hage og overlæbe symbol på velstand. Barbering krævede adgang til rent varmt vand såvel som tid, tyende og en meget skarp professionelt vedligeholdt og håndteret kniv. Det forandrede sig først med opfindelsen af t-høvlen i 1880'erne, og ikke mindst, da amerikaneren King C. Gillette i 1901 tog patent på sin prototype: Engangsblade. Produktionen af blade, der var både tynde og stærke nok til at barbere sig med, var ellers blevet omtalt som en umulighed af datidens førende forskere, men opfinderen lykkedes ikke desto mindre. Dermed afskaffede han elitens patent på det glatte look. I 1906 kom i øvrigt den første optrækkelige barbermaskine.

Den skæggede landsoldat

Landsoldaten (også kendt som den tapre Landsoldat) er et monument i Fredericia, opstillet den 6. juli 1858. Det er en bronzestatue rejst for den danske sejr over slesvig-holstenerne ved Fredericia den 6. juli 1849. Statuen er unik, fordi det er første gang, et sejrsmonument viser en menig ukendt soldat og ikke den ledende hærfører. Kunstneren H.W. Bissen kaldte oprindeligt sin skulptur for "Den danske Landsoldat efter Sejren". Den tapre Landsoldat kommer fra teksten i "Dengang jeg drog afsted" (1848) med tekst af Peter Faber og musik af Emil Hornemann.

... mere skæg

Følgende europæiske lande tillader slet ikke ansatte i deres militær at have skæg (ej heller overskæg):

Finland: Reservister dog undtaget.

Frankrig: Forbuddet gælder kun for ansatte i uniform. Undtaget er visse soldater i Fremmedlegionen, ubådspersonale samt gendarmen også kendt som "les moustaches" (kun overskæg er tilladt).

Sverige: Dispensation kan eventuelt gives af kompagnichef eller tilsvarende.

Tyrkiet.

Følgende europæiske lande tillader ansatte i deres militær at have overskæg:

Grækenland: Søværnet dog undtaget. Her er fuldskæg tilladt.

Irland: (kun med tilladelse). Specialoperationsfolk dog undtaget fra forbud.

Kroatien: Fuldskæg dog kun for officerer og specialoperationsstyrker. I sidstnævnte tilfælde anbefales fuldskæg ligefrem.

Serbien: Feltpræster må dog godt have fuldskæg.

Følgende europæiske lande tillader ansatte i deres militær at have skæg (dog ofte med anmodning om tilladelse):

Belgien.

Danmark.

England: (Den britiske hær og Royal Marines undtaget. Her er kun overskæg tilladt).

Samt: **Estland, Holland, Italien, Norge, Polen, Portugal, Rusland, Tjekkiet, Tyskland, Schweiz, Spanien, Ukraine, Østrig.**

Reglementer, andre kontinenter (udvalg):

Australien: Overskæg og bakkenbarter er tilladt. Undtaget er Royal Australian Navy, hvor skæg er tilladt, men overskæg alene er forbudt.

Argentina: Al skægsvækst er forbudt.

Brasilien: Kun overskæg er tilladt.

Colombia: Fuldskæg er ikke tilladt. Det er tilladt for officerer at bære et trimmet overskæg. Undtaget er søværnet, hvor intet skæg overhovedet er tilladt.

Filippinerne: Al skægsvækst er forbudt.

Indien: Kun overskæg og bakkenbarter er tilladt. Sikher er undtaget.

Israel: Al skægsvækst er med ganske få undtagelser (for eksempel af lægelige eller religiøse årsager) forbudt.

Libanon: Kun overskæg er tilladt.

Mexico: Al skægsvækst er tilladt.

Nepal: Al skægsvækst er forbudt.

USA: Fuldskæg er med enkelte undtagelser forbudt. Overskæg er tilladt.

Sydkorea: Al skægsvækst er forbudt.

Danske kongelige med skæg

Christian IV (1577-1648) regerede i renæssancen, hvor børn blev anset som en slags ufærdige voksne. For at blive anset som en mand, altså en person, der havde forladt barndommen, var det derfor nødvendigt at have skæg. På stort set samtlige portrætter malet mellem midten af det 15. århundrede og midten af det 16. århundrede har mænd med inspiration fra spansk hofmode en eller anden form for ansigtsbehåring. Dette gælder også Christian IV, der for eksempel som ung er malet med fuldskæg og pibekrave af Pieter Isaacsz i perioden 1611-1615 og med musketerskæg (landsknægtskæg) og hat af Karel van Mander cirka 1645.

Christian IX (1818-1906) regerede i skæggets guldalder. Han havde i lighed med sin ældre modpart, Tysklands kejser Vilhelm I, såvel imponerende overskæg og bakkenbarter, der løb sammen i et såkaldt bidselskæg. Voldsomme bakkenbarter og rodet "morgenhår" kom på mode efter den franske revolution som reaktion mod den afsatte pudrede elite, men skæg i mange former kom senere i en mere tæmmet form til at udstråle autoritet og anlagt af såvel kongelige som generaler. Også helten fra Treårskrigen generalmajor Adolph Friedrich Schleppegrell (faldet i 1850) havde et mægtigt overskæg.

H.K.H. Kronprins Frederik

Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik luftede første gang et fuldskæg ved en møbelmesse i Aalborg. Det blev anlagt i forbindelse med en slædehundekspedition, som den tidligere frømand foretog med tidligere medlemmer af Slædepatruljen Sirius i februar 2000, og efterfølgende raget af. I 2010 blev skægget igen anlagt, og denne gang ser det ud til at sidde godt fast. En onlineafstemning foretaget af Billed-Bladet samme år konkluderede da også, at læserne fandt H.K.H. Kronprins Frederik både "lækker" og "mere voksen" med skæg.

× KIM

"For mig er skægget en markør på, at man er en erfaren sømand. Ligesom hvis man får tatoveret en svale, når man har tilbagelagt et antal sømil."

Korporal, medic Kim har haft skæg, siden han begyndte i Søværnet i 1987. Det var noget, man typisk anlagde, når man sejlede højt mod nord og ikke noget, der blev sagt så

meget til, selv om det dengang ikke var helt efter reglerne. "Officielt skulle man vist søge om tilladelse, men der var så mange, der havde skæg, så jeg red bare med på bølgen. Jeg havde dog en chef på et tidspunkt, der mente, at det var et privilegie, man skulle gøre sig fortjent til, og for mig i dag signalerer det da også, at jeg har en modenhed og en erfaring og dermed også en vis faglighed." Kim har haft mange typer fuldskæg, men det stak for alvor af, da han var med til at fjerne kemiske

kampstoffer i Syrien i 2014. Om bord lod han skægget gro i tre måneder og har efterfølgende søgt hjælp hos en barber for at lære at holde det. Der har han været mange gange siden, og han har ingen planer om at fjerne sit skæg, selv om han indrømmer, at det kan være lidt besværligt. "Jeg ville føle mig nogen uden," konstaterer Kim. Skægget udløser en del opmærksomhed, og Kim er blandt andet fotograferet med

en amerikansk flyveroberst, der ville bevise overfor sin søn, at han havde mødt en ægte viking. Kim er i øvrigt også asatroende, men det er ikke noget, han decideret knytter sammen med at have skæg. Skulle der for eksempel opstå en CBRN-trussel, skal skægget ikke komme i vejen for en maske. "Jeg har en trimmer både i hospitalet og på mit lukaf, så det kan komme af på få sekunder. Det har jeg aftalt med min kone."

Vejrtjenesten

Vejrtjenesten er organiseret under Operations Support Wing. Vejrtjenestens primære opgave er at levere flyvevejrudsigter, der er væsentlig mere komplicerede, end de vejrudsigter man finder på DMI's hjemmeside. Vejrtjenesten i Karup dækker desuden Flyvestation Aalborg og holder øje med Flyvestation Skrydstrup, der ikke er døgnbemandet med meteorologer.

MAKKERSKAB

»Dage, hvor det rusker og klirrer, er sjovest for os«

På en klar forårsdag har vejrtårnet i Karup et af landets bedste udsigter. Men det er samtidig ikke svært at forestille sig, hvor barsk det kan være at sidde her en novemberdag, når stormen klasker regnen hårdt mod panoramavinduerne og truer med at knække antennerne med det næste vindstød. Alligevel er det på de dage, at meteorologerne Stine og Søren har det allerbedst.

● **Hvor længe har I arbejdet sammen?**

Stine: "Vi har arbejdet sammen i 10 år. Men Søren har været i Forsvaret noget længere end det, ikke?"

Søren: "Jeg har været her i 21 år. Jeg har også været udsendt som meteorolog gennem Forsvaret. Jeg har blandt andet været i Afghanistan, Mali, Irak, Tyrkiet og Grønland."

Stine: "Jeg har kun været i Grønland. Men der var jeg til gengæld i syv måneder. Så havde jeg familien med, og det var en ret fed oplevelse."

Søren: "Vejret i Grønland er noget af det mest udfordrende, man kan opleve som meteorolog. Det er meget omskifteligt og svært at forudse."

Stine: "Ja, hvis man bliver udfordret her, så bliver man 100 gange mere udfordret i Grønland."

Makkerparret

Stine og Søren er begge meteorologer med mere end 30 års erfaring tilsammen. De er ansat af Danmarks Meteorologiske Institut og understøtter både militære og civile flyvninger i hele Jylland.

Vejrtårnet

Vejrtjenesten i Karup er bemandet døgnet rundt, 365 dage om året. Det meste af dagen er der to meteorologer på vagt i vejrtårnet, der ligger lige op af kontroltårnet ved landingsbanen. Stine og Søren har tit vagt sammen. Aften og nat er der som regel kun en meteorolog på arbejde. Stine og Søren har 10 andre kollegaer, som de deler vagterne med.

Stine (tv.) og Søren (th.)

● **Hvorfor er jeres samarbejde vigtigt?**

Søren: "Det er nødvendigt at være to, da der er for travlt til en. Og så laver vi noget forskelligt på forskellige tidspunkter af dagen. Om formiddagen er det blandt andet mit job at køre ud til briefing af piloter og andre. Og så bliver Stine her i tårnet."

Stine: "Der skal sidde en i denne stol hele tiden for at observere. 24 timer i døgnet, året rundt. Det er en anden årsag til, at vi er to. Den, der sidder her i tårnet, forlader ikke pladsen."

Søren: "Men det er også vigtigt at være to i forhold til de udsigter, vi udsender. I dag er det sådan, at Stine kigger ud ad vinduet og observerer vejret. Hun skriver, hvad hun ser ud ad vinduet i prognosen. Så giver jeg en to timers udsigt ud fra målingerne, der kommer ind på computeren, i enden på hendes observationer. Og vores observationer er uafhængige af hinanden. Det er vigtigt, at prognosen er så objektiv som overhovedet muligt."

● **Er I nogen gange uenige?**

Søren: "Vi kan godt være lidt uenige om, hvordan observationer skal tolkes."

Stine: "Specielt på sådan noget som sigtbarheden."

Søren: "Vi kan også godt diskutere, om det er en byge, eller om det er regn. Men vi får altid snakket os frem til, hvad det skal være."

● **Hvad er de bedste oplevelser, I kan have sammen?**

Søren: "I løbet af mine 21 år har jeg set det meste. De mest spændende dage er dage med voldsomt vejr. Så er vi på. Det kunne være kraftige tordenbyger eller en storm i anmarch."

Stine: "Der er også sommerdage med tordenfront nede sydfra. Eller en dag med en helt almindelig snebyge, der bare lukker det hele ned."

Søren: "Ja, det er altså lidt kedeligt for os, når der er sådan noget helt almindeligt leverpostejsvær."

Stine: "Sommerdage med højtryksvejr kan godt være lidt lange, når man bare sidder her og kigger ud af vinduet."

Søren: "Dage, hvor det rusker og klirrer, er sjovest for os. Men selvfølgelig ikke for piloterne, der er derude." ⚙

Hertil og ikke længere:

Ildkamp satte stopper for piraters succes

De fleste har hørt om ildkampen mellem Esbern Snare og pirater i november 2021. Men allerede 10 år tidligere viste besætningen på Esbern Snare, at livet som pirat ikke er risikofrit. En træfning med et piratmoderskib resulterede i fire døde og 10 sårede pirater. Alle 24 overlevende blev dømt til hver syv års fængsel i Kenya.

“At vi sagde ‘hertil og ikke længere’ var formodentlig en af de vigtigste årsager til, at vi var med til at knække den stigende kurve af piratangreb.”

Det mener nuværende kommandør Anders Friis, der var skibschef på den danske fregat Esbern Snare, da besætningen 12. maj 2011 havde Søværnets hidtil mest voldsomme sammenstød med somaliske pirater.

Esbern Snare var en del af NATO's Operation Ocean Shield, der havde til opgave at stoppe det stadigt voksende problem med pirateri i Adenbugten og Det Indiske Ocean.

Moderskibet – piraternes nye trumfkort

Siden 2008 havde Søværnet i samarbejde med internationale flådestyrker været involveret i bekæmpelse af pirateri ved Afrikas Horn. Pirateriet var i høj grad forårsaget af de kaotiske tilstande i Somalia, hvor ingen centrale myndigheder havde kontrol med landet. I en blanding af desperation og opportunisme kastede en del folk i kystområderne sig ud i angreb på den internationale skibsfart for at kunne kræve løsesummer på søfolk og last. Det førte til et slags våbenkapløb, hvor piraterne på den ene side og flådestyrker i samarbejde med civile handelsskibe på den anden side forsøgte at udmanøvrere hinanden.

Et eksempel er, da skibsfarten og de eskorterende krigsskibe forsøgte at gardere sig ved at sejle længere væk fra den somaliske kyst. Det fik nemlig piraterne til at skifte taktik. De kaprede iranske og pakistanske fiskeskibe – de såkaldte *jelbut*s – som de anvendte som moderskibe og brugte deres besætninger som slaver. Herfra kunne de – langt fra kysten på Det Indiske Ocean – søsætte

hurtige *skiffs* (hurtigtsejlende joller) og angribe civile skibe.

NATO blokerer piraternes base

Den hollandske flotilleadmiral Hijmans var på det tidspunkt chef for NATO's flådestyrke Task Force 508, der udførte operationen Ocean Shield, og hvori Esbern Snare indgik. Task Force 508 havde som målsætning at eliminere moderskibene. Esbern Snare med Anders Friis som chef spillede en meget aktiv rolle, da det danske folketingsmandat var bredt og tillod, at man kunne standse og eventuelt tilbageholde formodede pirater. Man vidste, at piraterne havde forskellige baser langs kysten. En af de største lå ved byen Hobyo.

“Det var helt oplagt at have fokus på det område, hvor der var nogle hardliner-pirater, der virkelig havde haft succes med at kapre skibe,” siger Anders Friis.

Task Force 508 udførte en slags blokade af piraternes base nær Hobyo, hvor der var mange opankrede kaprede skibe. Når besætningen på Esbern Snare eller kollegaerne fra den øvrige flådestyrke identificerede et moderskib på vej ud eller ind, var opgaven at standse og inspicere det.

Svært bevæbnede pirater nærmer sig

Om morgenen den 12. maj nærmede et formodet piratmoderskib med NATO-kodenavnet “Jelbut 24” sig Esbern Snare. Flere indikationer på pirateri var synlige, og der var mange sværtbevæbnede personer om bord. Der var derfor begrundet mistanke om, at Jelbut 24 var involveret i pirateri. Anders Friis' plan var at få de formodede pirater i tale ved at sejle Esbern Snare så tæt på som muligt og dermed vise dem, at de stod over for en overlegen modstander.

“Jeg skulle jo gerne være to skridt foran, når jeg nu vidste, at der var indikationer på, at det var pirater på vej ud på mission. Så er man på dupperne,” siger Anders Friis.

Bevæbnet med raketstyr

Anders Friis kunne både visuelt og ved hjælp af Esbern Snares sensorer konstatere, at tre af piraterne var bevæbnet med raketstyr (RPG = rocket propelled grenades), der ville kunne anrette en del skade på Esbern Snare. Afstanden mellem moderskibet og Esbern Snare var nu cirka 400 meter.

“Jeg blev noget overrasket over, at de var så tungt bevæbnede og ikke skjulte RPG'erne for os,” siger Anders Friis.

Ifølge den efterfølgende auditørrapport, der vurderede, at den danske besætning handlede i lovligt nødværge, pegede piraterne ligefrem på Esbern Snare med både panserværnsvåben og AK-47'ere (automatvåben). Og det blev de ved med, selv om de blev anråbt med megafon og bedt om at overgive sig.

Finskytterne på Esbern Snare bad herefter om tilladelse til at skyde mod piratskibet, hvilket to gange blev afslået. Ifølge auditørrapporten bemærkede en af finskytterne, at der nu blev sigtet direkte på finskytterne på Esbern Snare med en AK-47, hvorfor finskytten besluttede at afgive skud mod piratskibet. Kort efter blev det konstateret, at der yderligere blev sigtet på Esbern Snare med et raketstyr, hvorfor der på ny blev afgivet skud mod piratskibet.

Anders Friis beordrede dækningsild fra det tunge maskingevær for at forhindre, at piraterne fik mulighed for at affyre deres raketstyr. Efter at være blevet ramt af flere korte salver mistede piraterne kontrollen med jelbutten, der foretog en brat kursændring og styrede direkte mod Esbern Snare. Anders Friis beordrede kursskifte mod styrbord for at undgå en kollision.

“Jeg bad skytterne om at skifte side fra bagbord til styrbord og fortsætte med dækningsild,” fortæller Anders Friis. Der blev afgivet cirka 200 skud mod

Skibschef Anders Friis tager afsked med de befriede iranske gidsler.
Foto: Forsvaret

piratskibet – både fra finskytterne og de ombordværende tunge maskingeværer (TMG). Efter i alt cirka fem minutters ildkamp overgav piraterne sig.

Da Esbern Snares indsatshold blev sendt om bord på jelbutten for at tilbageholde de formodede pirater og sikre den oprindelige besætning, der havde været taget som gidsler, fandt de tre døde, 11 sårede og 14 uskadede pirater.

Kun en læge og sygeplejerske

Anders Friis' førsteprioritet var at tage sig af de sårede. Esbern Snares hospital var ikke forberedt på så mange tilskadekomne. Blandt besætningen var også kun én læge og én sygeplejerske, der hurtigt måtte gøre klar til operationer og førstehjælp på Esbern Snares flexdæk. Yderligere en af de 11 sårede pirater døde efter at være bragt om bord.

De mange døde og sårede gjorde, at hændelsen er noget, som skibschefen tænker tilbage på med blandede følelser.

"Jeg er ikke i tvivl om, at jeg måtte gøre, som jeg gjorde i situationen, men samtidig betyder det jo, at jeg har været involveret i en episode, der har haft til følge, at mennesker er døde og sårede," siger Anders Friis.

Lægen opererede på de sårede pirater i 24 timer i ét stræk – for så efter en kort pause at genoptage operationerne. Frømændene, der som en del af deres uddannelse har gennemført omfattende sanitetstræning, assisterede lægen. Esbern Snares tilbageholdelse af Jelbut 24 betød, at 18 iranske gidsler, som blev holdt som slaver om bord, blev befriet efter seks måneder i piraternes varetægt. En anden meget positiv konsekvens var, at alle 24 pirater blev retsforfulgt og dømt i Kenya.

Finskytte fra Frømandskorpset fotograferet under Operation Ocean Shield i 2012. Foto: Forsvaret.

"Det var jo en kæmpe bedrift," siger Anders Friis, der er stolt over, at det bevismateriale, hans besætning havde samlet, førte til domfældelse af piraterne.

Generelt mener han, at Esbern Snares resolute optræden sendte et vigtigt signal til piraterne.

"Det her rygtedes så meget blandt piraterne i Somalia. Hidtil havde fortællingen været, at hvis man blev tilbageholdt, blev man bare sat i land igen. Den fortælling var nu modbevist". ☒

Foto: Center for Militære Studier

Adjunkt ved Forsvarsakademiet Iben Yde har været udsendt som militærjurist på danske skibe under Operation Ocean Shield. Hun mener, at Søværnet var bedre forberedt på at håndtere forskellige situationer under missionen i Guineabugten, end man var ved Afrikas Horn. Det også selv om man nu har strengere regler for magtanvendelse.

"Task Force 508 (ved Afrikas Horn, *red.*) havde folkeretligt grundlag i en resolution fra FN's Sikkerhedsråd. I Guineabugten var der ingen sikkerhedsrådsresolution, der autoriserer magtanvendelse i forbindelse med antipiraterioperationer. Grundlaget var alene havretskonventionens regler, der giver krigsskibe ret til at bekæmpe pirateri i internationalt farvand," siger Iben Yde.

Sikkerhedsrådsresolutionen indebar blandt andet, at Søværnet ved Afrikas Horn kunne forfølge pirater inde i Somalias territorialfarvand, mens Esbern Snares i Guineabugten kun kunne operere i internationalt farvand. Men til trods for det solide grundlag for operationen ved Afrikas Horn – og bevidstheden om at voldelige konfrontationer med formodede pirater var en reel mulighed – var skibene i mindre grad forberedt på de mange facetter af den opgave, der ventede.

"Selv om mandatet i Operation Ocean Shield var meget solidt for så vidt angår magtanvendelse, havde man eksempelvis ikke frihedsberøvelsesfaciliteter klar, da

man sejlede hjemmefra på den første tur i 2008. Cellerne blev først bygget, da man var i operationsområdet. Man har lært rigtig meget af Ocean Shield," siger Iben Yde.

Både den 12. maj 2011 i Det Indiske Ocean og den 24. november 2021 i Guineabugten opstod der ildkampe, hvor pirater mistede livet. Træfningen den 24. november 2021 undersøges i skrivende stund af Forsvarsministeriets Auditørkorps, men den tidligere militærjurist Iben Yde tøver ikke med at sammenligne den hændelse med træfningen i Adenbugten i 2011.

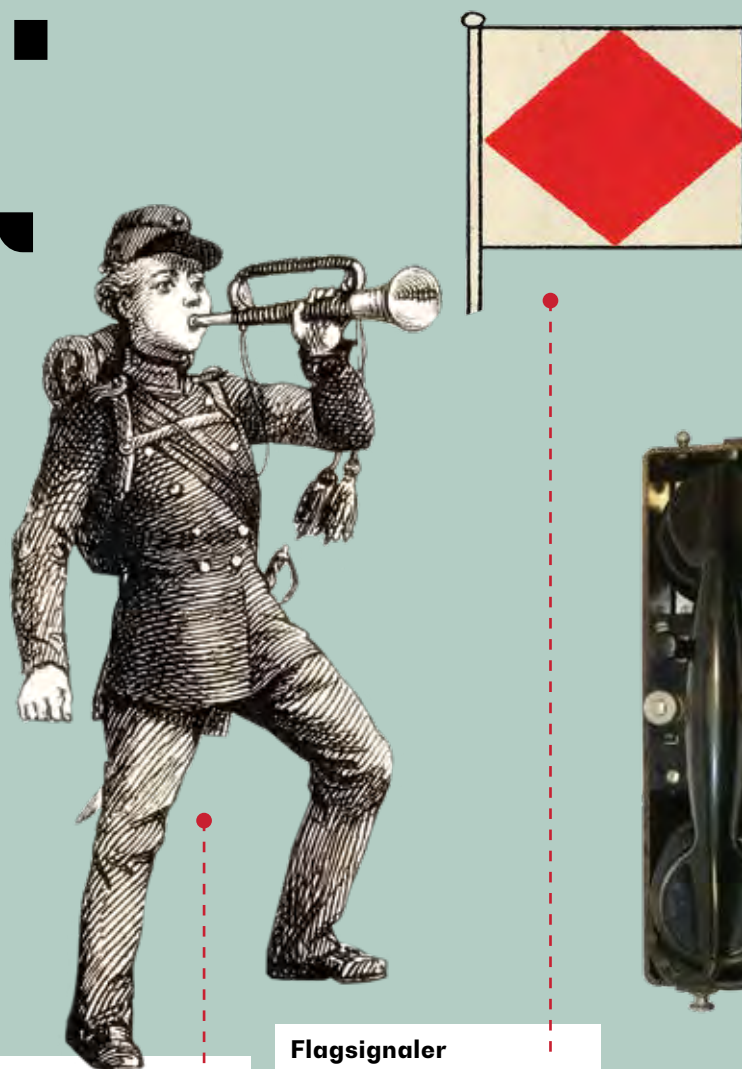
"Selv om dødsfald i forbindelse med pirateribekæmpelse altid er beklagelige, var begge episoder efter alt at dømme udtryk for lovligt nødværge," siger hun og fortsætter: "Når man anvender magt til at afværge et igangværende eller overhængende uretmæssigt angreb, er det ikke ulovligt, uanset hvordan missionens regler for magtanvendelse måtte være. Så er der tale om nødværge."

Listen

Fra lo-fi til wi-fi

Kommunikation kan være svært. Også i Forsvaret. Honnør bringer fire eksempler på kommunikationsmidler igennem tiderne.

TEKST: SIEMS SIEMSEN OG MARTIN FINNEDAL

Hornsignaler

▶ De måske ældste kommunikationsmidler i Forsvaret finder du i Husar-regimentets Hesteskadron, hvor trompeterne stadig blæser signaler ud over eskorten under march. Ud over at højne moralen blandt soldaterne og fungere som blær for hærføreren, har trompeterens gjalden spillet en væsentlig rolle på slagmarken, hvor de ved at slå takten an sikrede, at de marcherende kolonner holdt trit med hinanden. Trods slagmarkens larm kunne lyden høres på lang afstand, hvilket især var vigtigt efter opfindelse af krudtet.

Flagsignaler

▶ I Søværnet bruges den dag i dag signalflag til at kommunikere med andre fartøjer på søen. I NATO findes bogstavflag og talflag, som sendes uden pauser mellem tegnene og kan opsættes enten som koder, ord eller kombinationer, der eksempelvis angiver, at en dykker er i vandet. Blandt sømænd bruges en ældgammel international tradition, der kaldes flagning over toppe, hvor alle flagene fra skibes flagkiste bindes sammen og hænges fra for til agter. Det sker alene til oppyntning på særlige dage, såsom Hendes Majestæt Dronningens fødselsdag.

Felttelefon M/51

▶ Enhver rask hærpersion – i hvert fald én med nogle år i tjenesten – kender vigtigheden af at opstille hærtelefoner omkring kommandostation og beredskabsområde. Ulempen er selvfølgelig, at kablerne skal graves ned i en dybde, hvor bæltekøretøjer ikke kan rive dem over (eller alternativt udføre en lige så besværlig høj føring), og at kablerne skal rulles sammen og tørres af for mudder efter brug. Til gengæld vil enhver prepper slikke sig om munden ved tanken om, at det på ingen måde er muligt at hacke en felttelefon.

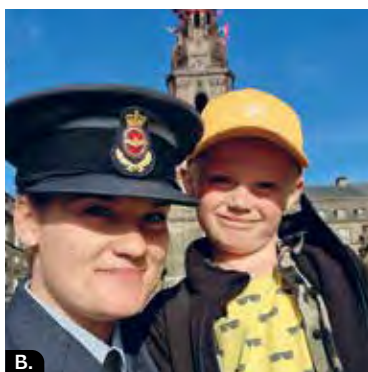
Mobiltelefon

▶ Stort set alle soldater har mindst én mobiltelefon, som kan bruges til teoretisk set både at bestille pizza og luftstøtte. Forsvarsministeriets afdeling for Cyber and Security Information (CID) opfordrer nu til, at alle ansatte installerer Signal til at erstatte brug af både sms, Messenger og Whatsapp, da Signal åbent er sværere at hacke. Tjenestegørende på Søværnets skibe kan glæde sig over, at den trussel ikke findes, da der om bord er meget ringe adgang til internettet. Der er i skrivende stund ingen information om, hvornår de sejlsende styrker får adgang til borgerservice, Aula, coronaprøver og dermed også det 21. århundrede.

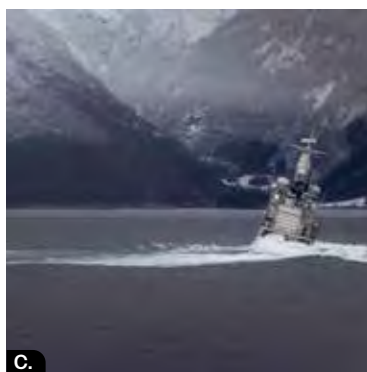
Vores
verden

A.

B.

C.

D.

E.

A. @F16MET

Takeoff fra Siauliai i Litauen. Snehvidt hele måneden. #forsvaret #nato #flyvevåbnet #f16 #værdatkæmpefor

B. @kristinakjensen

"Har alle dem været ude at rejse ligesom dig, mor?" spurgte min søn. "Ja," svarede jeg, "og der er også mange andre børn her i dag, som har måttet undvære sin far eller mor." Pludselig forstod han det, som jeg havde prøvet at forklare ham hele tiden. Jeg tog ikke væk på grund af ham, jeg ville ikke være væk fra ham, men mit land havde brug for det, og mine kollegæer havde brug for det. Han var en pavestolt dreng den dag. #forsvaret #flagdag #niceuniform #værdatkæmpefor #momandson #proud

C. @C_thogersen

Under uddannelse af ubådschefer i Norge, stiller de forskellige NATO-nationer enheder til rådighed. Her ses det hollandske skib Van Amstel i et skarpt drej under et opløb på en ubåd. #royaldanishnavy #submarine #norway

D. @cecilie_Joy

Vagt om bord på fregatten Esbern Snare, i havn ved Afrikas vestkyst i Guineabugten til proviantering af skibet. #Forsvaret #Søværnet #EsbernSnare #UdsendtAfDanmark

E. @Simonpdenmark

Brigadeledet uddannelse og klar til kamp i mørket! #bestjobever #forsvaret #værdatkæmpefor #ingeniorregimentet #skivekasernerne